

Pohjois-Karjalan

TRENDIT

talouskatsaus 2/2022

Talouksen kasvu jatkuu, mutta vauhti hidastui

+10,7

Vaikka ajat ovat olleet poikkeukselliset, Tilastokeskuksen tuoreet suhdannetiedot kertovat Pohjois-Karjalan yritys-sektorin kasvun jatkuneen. Kuluvan vuoden ensimmäisellä puoliskolla maakunnan yrityksissä kertyi liikevaihtoa hieman yli neljä miljardia euroa. Tämä on 10,7 prosenttia enemmän kuin edellisen vuoden vastaavana ajankohtana.

Lukuja vertaillaessa on hyvä muistaa, että niistä ei ole puhdistettu inflaation vaikutusta. Hinta- ja kustannustason nousun takia tuotantovolyymit tai vientimäärät eivät varsinkaan toisella vuosineljänneksellä nousseet vastaavalla tavalla kuin liikevaihto, eivätkä nämä luvut myöskään kerro liiketoiminnan kannattavuudesta.

Suhdannetietoja voi kuitenkin tarkastella helpotusta tunteen.

Vaikka kasvu jäi tällä kertaa varsin selvästi myös koko maan kehityksestä (+17,3 %), Pohjois-Karjalan yrityssektori näyttää selvinneen pelättyä paremmin geopolitiittisen tilanteen perinpohjaisesta muutoksesta, Venäjän viennin romahduksesta, tuotantoketjujen häiriöistä ja kustannustason noususta.

Siitä, että taloudessa mentiin eteenpäin myös reaalisesti ja haasteista on ainakin toistaiseksi selvitty kohtuullisen hyvin, kertoo myös henkilöstömäärän kehitys. Pohjoiskarjalaisyritysten henkilöstömäärä kasvoi alkuvuonna 3,5 %, lähes samaa tahtia kuin koko maassa (+4,0 %).

Toimialoista kasvu oli alkuvuonna vahvinta kovassa vedossa olleessa puun sahauksessa (+37,5 %) ja energiakriisistä hyötynneissä kiviteollisuudessa (+21,4 %). Puun sahaus näkyi myös laajemman toimialakokonaisuuden eli metsäbio-

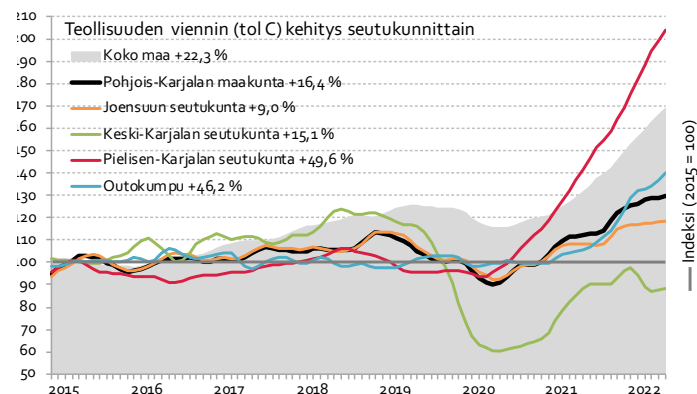
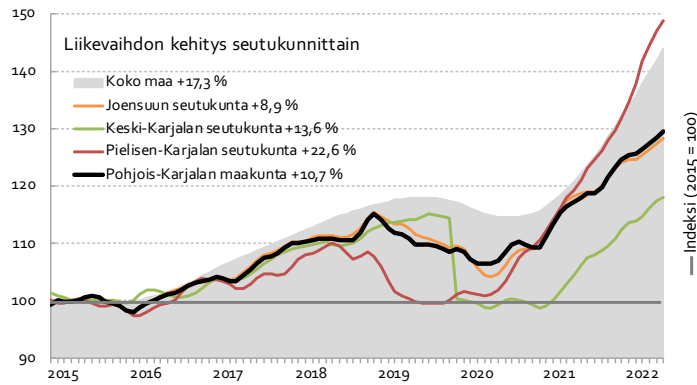
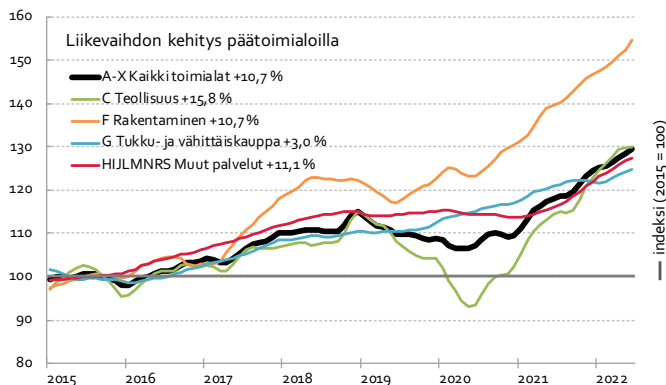
talouden kehityksessä (+21,1 %). Liikevaihto pieneni vain yhdellä toimialalla, koneiden ja laitteiden valmistuksessa (-3,1 %). Puun sahauksessa vahvin kasvu ajoittui vuoden ensimmäiselle neljännekselle, kun taas esimerkiksi muovituotteiden valmistuksessa, luovilla aloilla ja elintarviketeollisuudessa kasvuluvut olivat suurempia toisella vuosineljänneksellä.

Vaikeutuneesta tilanteesta huolimatta teollisuuden vientiliikevaihdon arvo kasvoi yli 100 miljoonaa euroa (+16,4 %) edellisvuodesta. Kun Venäjän osuus maakunnan yritysten viennistä oli viime vuonna 10 prosentin luokkaa, kehitys kertoo siitä, että korvaavia markkinoita on löydetty.

Vaikka tulevaisuutta luonnehtii epävarmuus, talouden taantuma uhkaa sekä energian hinta ja saatavuus tulevana talvena aiheuttavat huolta, Pohjois-Karjalan talouden pohja on vahva. Lisäksi esimerkiksi uusiutuvien energiamuotojen kehittämisen ja käyttöönoton vauhdittuminen tuontienergian vähenemisen myötä on kehityssuunta, johon meillä on tarjota vastauksia.

Markus Hirvonen
maakuntajohtaja
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Indeksi 100 on vuosi 2015. Vuoden 2022 tiedot tarkentuvat vuoden 2023 loppuun asti.

Toimialanumerointi on Tilastokeskuksen TOL 2008 -luokituksen mukainen.

Kuvaajien selitteiden prosenttiluku on viimeisimmän puolivuotisjakson muutos edellisen vuoden vastaavasta ajankohdasta.

Kehitys Pohjois-Karjalassa

	Liikevaihto 1 000 €		Muutos	
	1.-6.2021	1.-6.2022	1 000 €	%
Puun sahaus, höyläys ja kyllästys (TOL 161)	191 849	263 845	71 996	37,5
Kiven leikkaaminen, muotoilu ja viimeistely (TOL 237)	12 371	15 022	2 651	21,4
Metsäbiotalous	482 453	584 049	101 597	21,1
Luovat alat (TEM)	6 866	8 256	1 389	20,2
Elintarviketeollisuus (TOL 10-11)	113 274	135 616	22 342	19,7
Puutavaran valmistus (TOL 162+310)	53 022	63 082	10 060	19,0
Majoitus- ja ravitsemistoiminta (TOL I)	57 127	67 121	9 994	17,5
Tietojenkäsittelypalvelut (TOL 62-63)	57 064	66 756	9 692	17,0
Teollisuus (TOL C)	1 285 360	1 488 082	202 723	15,8
Luovien alojen yritysryhmä	30 416	35 180	4 764	15,7
Metallituotteiden valmistus (TOL 25)	190 687	220 372	29 685	15,6
Kaivostoiminta ja louhinta, teollisuus, energia (TOL BCD)	1 433 107	1 655 243	222 136	15,5
Jalostus (TOL BC+DF)	1 828 404	2 097 991	269 587	14,7
Muovituotteiden valmistus (TOL 222)	111 742	126 328	14 586	13,1
Kuljetus ja varastointi (TOL H)	163 031	181 575	18 544	11,4
Muut palvelut (TOL HIJLMNRS)	584 730	649 782	65 052	11,1
Kaikki toimialat A-X	3 626 819	4 016 491	389 671	10,7
Rakentaminen (TOL F)	401 375	444 395	43 020	10,7
Hallinto- ja tukipalvelutoiminta, tieteellinen ja tekninen toiminta (TOL M+N)	139 897	151 913	12 016	8,6
Kaivostoiminta ja louhinta (TOL B)	20 756	22 290	1 534	7,4
Sähkötekniisten laitteiden valmistus (TOL 26-27)	57 408	61 291	3 883	6,8
Kiinteistöalan toiminta (TOL 68)	67 437	71 537	4 100	6,1
Koneiden ja laitteiden korjaus, huolto ja asennus (TOL 33)	33 267	35 206	1 939	5,8
Metalliteollisuus (TOL 24-30+33)	541 892	567 386	25 494	4,7
Metsätalous ja puunkorjuu (TOL 02)	89 796	92 916	3 120	3,5
Tukku- ja vähittäiskauppa (TOL G)	971 673	1 000 790	29 117	3,0
Muiden koneiden ja laitteiden valmistus (TOL 28)	244 752	237 083	-7 669	-3,1

Trendit-lehden tässä numerossa kerrotaan maakunnan talouden kehityksestä vuoden 2022 alkupuolikkaalla. Vertailuajankohtana on edellisen vuoden vastaava ajankohta. Seuraava julkaisu ilmestyy ensi keväänä. Julkaisu on luettavissa myös sähköisesti pohjois-karjala.fi/trendit.

Kasvun kärkenä teollisuus

Pielisen Karjalan seutukunnassa kaikki toimialat ylsivät plusmerkkiseen kehitykseen alkuvuoden poikkeuksellisesti tilanteesta huolimatta. Nurmeksessa jatkui teollisuusvetoinen kasvu vuoden 2022 alkupuoliskolla. Liikevaihtoa kertyi teollisuusyrityksissä noin 15 miljoonaa euroa (+29,4 %) enemmän kuin viime vuoden vastaavana ajankohtana.

Molemmat vuosineljännekset olivat tasavahvoja, vaikka toisella vuosineljänneksellä yleinen tilanne oli haasteellisempi. Teollisuuden hyvä kehitys koko Pielisen Karjalan alueella näkyi myös henkilöstömäärän kasvuna (+8,0 %) edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna.

Nurmeksessa metallitoimialan kehitys on ollut viime vuodet pirteää, ja tästä vuodesta on tulossa erittäin hyvä. Paikalliset metalliyritykset ovat pystyneet pääosin siirtämään kohonneet raaka-ainekustannukset hintoihin, ja vahva tilauskanta kantaa loppuvuoteen saakka. Kehittämistyötäkin alan yritykset ovat ehtineet tehdä, kahdessa yrityksessä on otettu käyttöön hitsausrobotiikkaa tuottavuuden parantamiseksi, ja lisäksi käynnissä on tuotannon hiilijalanjäljen laskentaa ja toimitilojen kehittämistä.

Elintarviketoimialan kasvu jatkuu vaakaana vuodesta toiseen. Etenkin leipomoalalla raaka-aineiden kustannukset ovat nousseet poikkeuksellisen voimakkaasti, mutta vahvat yritykset pärjäävät pus-kureiden ansiosta. Nurmeksessa toimii kaksi kalanjalostusyriytystä, joiden tuotteiden kysyntä on kasvussa. Poikkeuksellisten aikojen vallitessa kuluttajat arvostavat entistä enemmän kotimaisuutta ja lähellä tuotettuja raaka-aineita ja tuotteita.

Kaikkien toimialojen liikevaihto kasvoi Nurmeksessa 14,2 prosentilla yhteensä 181 miljoonaan euroon. Kasvua edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan oli noin 22,5 miljoonaa euroa.

Palvelutoimialoista matkailussa oli hyvä talvikausi. Kulunut kesä oli hieman kah-tiajakoinen: majoituspalveluille oli kysyntää ja kansainvälisiä matkailijoita tuli jälleen alueelle, mutta toisaalta kotimaisia matkailijoita oli Nurmeksessa hieman edellistä vuotta vähemmän ja he pitivät kukkaronnyörejä tiukemmal-la kuin aiempina vuosina.

Nurmeksen osalta elinkeinoelämän tilanne on tällä hetkellä varsin myönteinen, vaikka näkymät tulevaan ovatkin sumuiset ja epävarmuus on kasvanut. Kohonnut energian hinta on vauhdittanut vihreää siirtymää. Alueen yritykset ovat hakeneet investointitukia muun muassa aurinkopaneeleiden hankintaan. Energiapuun kysyntä on ennätystasolla puuhakkeen tuonnin loputtua Venäjältä.

+22,6

Minna Heikkinen
toimitusjohtaja
Pielisen Karjalan Kehittämiskeskus Oy
PIKES

Pielisen Karjalan seutukunta	Liikevaihto 1 000 €		Muutos	
	1.-6.2021	1.-6.2022	1 000 €	%
Puun sahaus, höyläys ja kyllästys (TOL 161)	93 034	138 407	45 374	48,8
Teollisuus (TOL C)	189 952	264 314	74 362	39,1
Koko teollisuus (TOL BCD)	197 165	271 447	74 281	37,7
Jalostus (TOL BC+DF)	213 593	289 769	76 176	35,7
Metallituotteiden valmistus (TOL 25)	8 319	10 369	2 050	24,6
Puutavaran, puutuotteiden sekä huonekalujen valmistus (TOL 162+310)	1 044	1 291	247	23,6
Kaikki toimialat A-X	402 662	493 595	90 933	22,6
Koneiden ja laitteiden valmistus (TOL 26–27, 28)	2 682	3 127	445	16,6
Metalliteollisuus (TOL 24-30+33)	16 990	19 378	2 389	14,1
Elintarviketeollisuus (TOL 10-11)	17 917	20 160	2 243	12,5
Hallinto- ja tukipalvelutoiminta, tieteellinen ja tekninen toiminta (TOL M+N)	10 849	11 971	1 123	10,3
Majoitus- ja ravitsemistoiminta (TOL I)	8 793	9 669	876	10,0
Muut palvelut (TOL HIJLMNRS)	52 800	56 891	4 090	7,7
Kuljetus ja varastointi (TOL H)	19 606	21 098	1 492	7,6
Rakentaminen (TOL F)	15 990	16 933	943	5,9
Tukku- ja vähittäiskauppa (TOL G)	91 359	94 399	3 040	3,3
Metsätalous ja puunkorjuu (TOL O2)	20 792	21 064	273	1,3

Lieksan ja koko Pielisen Karjalan asema vahvistui teollisuudessa

Lieksan yritysten liikevaihdon kasvuluvut olivat vuoden 2021 osalta historiallisen hyvät ja kasvu on jatkunut kiihtyvänä myös vuoden 2022 ensimmäisellä puoliskolla.

Vuosi 2019 oli lieksalaisille yrityksille haastava, mutta sen jälkeen ne ovat päässeet kasvun tielle. Koronavuoden 2020 jälkimmäisellä vuosipuoliskolla kasvu oli 6,4 prosenttia ja viime vuonna kasvu kiihtyi 21,4 prosenttiin. Vuoden 2022 ensimmäisen vuosipuoliskon kasvulukemaksi saatiin kaikkien toimialojen osalle 27,2 %. Myös kvartaaleittain kasvu kiihtyi edelleen, ensimmäisten kolmen kuukauden aikana kasvuluku oli 25,3 % ja toisella kvartaalilla 28,9 %.

Vuoden 2022 ensimmäisellä puoliskolla teollisuuden liikevaihto kasvoi 40,1 prosentin vauhdilla, ja muiden toimialojen yritysten liikevaihto keskimäärin 13,6 %. Kasvuluvuista ei ole puhdistettu inflaation vaikutusta pois. Inflaatio kiihtyi vuoden 2022 ensimmäisellä vuosipuoliskolla 7,8 prosenttiin.

Lieksa tukevoitti asemiaan Pohjois-Karjalan kakkosena teollisuuden liikevaihdolla mitattuna.

Yksittäisten toimialojen tietoja ei Lieksan trenditiedoista saada, joten arviointi täytyy tehdä Pielisen Karjalan tasolla. Merkittävin kasvuluku on toimialalla Puun sahaus, höyläys ja kyllästys (+48,8 %). Tällä toimialalla liikevaihdon kasvua selittää merkittävästi kansainvälisesti vahvat myyntihinnat, mikä näkyy myös Pielisen Karjalan seutukunnan teollisuuden viennin (C) kasvussa (+49,6 %) edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Teollisuuden vienti oli kokonaisuudessaan 139,5 miljoonaa euroa. Pielisen Karjalan teollisuuden viennin kasvu oli lähes 41 prosenttiyksikköä suurempi kuin Joensuun seutukunnan.

Kansainväliset puutavaran hintafutuurit ovat laskeneet merkittävästi, mikä lienee vaikuttanut kvartaalilukuihin. Kun ensimmäisen kvartaalin kasvuluku oli 50,9 prosenttia, niin jälkimmäinen oli 46,7 prosenttia. Koska

kasvu tulee tällä toimialalla muutaman yrityksen liikevaihdosta, sisältää mahdollinen viennin vedon hyytyminen sekä myyntihintojen negatiivinen kehitys myös riskin liikevaihdon laskusta tulevaisuudessa.

Muista toimialoista ilahduttaa elintarviketeollisuuden toipuminen. Toimialan kasvua menneellä vuosipuoliskolla oli 12,5 prosenttia. Myös majoitus ja ravitsemustoiminnan 10 prosentin kasvu on hivenen vahvempaa kuin inflaatiovauhti.

Pohjois-Karjalan Osuuskaupan uuden hotellin rakentaminen Kolille on edennyt ja uusi hotelli avautunee kesän 2023 matkailusesongille. Hotelliin tulee 130 hotellihuonetta ja paljon muita toimintoja. Porokylän leipomo Oy ilmoitti rakentavansa Lieksaan uuden leipomon, joka kaksinkertaistaa yrityksen leipätuotannon. Uusi leipomo käynnistyy keväällä 2023.

+27,2

Binderholz Nordic Oy:llä on mittava investointikokous, jossa se rakentaa Lieksaan mm uuden höylälaitoksen, lämpöpuulaitoksen sekä lisää merkittävästi sahatavarakuivauskapasiteettia.

Vaikka vuoden 2022 ensimmäisen vuosipuoliskon kasvuluvut olivat lieksalaisten yritysten osalta erinomaiset, niin näyttää vahvasti siltä, että tuleva talvi tulee olemaan yrityksille haastava. Inflaation ja korkojen nousu yhdistettynä korkeaan energian hintaan lisää vaikeuskerrointa myös Lieksassa.

Heikki Rusanen
toimitusjohtaja
Lieksan Kehitys Oy LieKe

Uusia toimijoita ja investointeja

Alkuvuoden liikevaihtotiedot ovat iloista luettavaa. Kaikkien toimialojen liikevaihdot kasvoivat Keski-Karjalassa edellisvuoden tammi-kesäkuuhun verrattuna. Euroissa kasvua on miltei 34 miljoonaa euroa ja kasvuprosentti yli 13. Vientikin kasvoi yli 15 % ja viennin arvo oli alkuvuonna lähes 29 miljoonaa euroa.

Teollisuusalan yrityksillä menee hyvin, sillä liikevaihto kasvoi lähes 23 %. Myös rakentamisessa sekä kuljetuksessa ja varastoinnissa liikevaihdot kasvoivat toistakymmentä prosenttia. Ilahduttavaa on myös maajoitus- ja ravitsemusyritysten liikevaihdon reipas kasvu (18 %) sekä kaupan liikevaihdon reilun 4 prosentin kasvu. Matkailuyrittäjien mukaan talvikausi oli hyvä, mikä selittää matkailualan liikevaihdon kasvulukuja.

Alkuvuoden luvut ovat yllättävänkin hyviä, kun huomioidaan Venäjän hyökäyssodan vaikutukset Keski-Karjalassa. Venäläisten matkailijoiden määrä on romahtanut eikä rajan yli kulje juuri tavaraakaan. Saimaan kanava on ollut merkittävä merikuljetusväylä, mut-

ta nyt kanavaa hyödyntänyt tavara- ja raaka-aineliikenne on siirtynyt pitkälti kumipyörille. Toisaalta Saimaan sisävesikuljetukset ovat lisääntyneet ja Puhoksen satamasta lähtee pari laivallista puutavaraa joka viikko.

Yrityksillä menee vaihtelevasti. Palvelu- ja kaupan alan yritykset kaipaavat lisää asiakkaita, sillä kohonneiden kustannusten vuoksi kuluttajien ostoskäyttäytyminen on muuttunut. Tuotannolliset yritykset ovat kärsineet muun muassa materiaalipulasta, mutta rohkeutta riittää myös investointeihin. Seudun yritykset ovat saaneet tänä vuonna maakunnan suurimpia tukia maaseutuosaston yritystuista sekä rakennetukien elpymistuista. Muun muassa Niiralassa toimiva Cemagro Oy sai tukea lannoitetehtaan kone- ja laiteinvestointeihin.

Iso ilonaihe on uusi kiteeläinen yritys, Nordic Freeze Dry Oy, josta odotetaan elintarviketeollisuuden menestyjää. Elintarvikkeita pakastekuivaava laitos aloittaa toimintansa Puhoshallissa ensi vuonna, kun ensimmäisen vaiheen investoinnit saadaan toteutettua. Yritys

tavoittelee kansainvälisiä markkinoita laadukkailla pakastekuivaatuilla tuotteillaan.

Uusiutuvaan energiaan liittyviä hankkeita on toivottu Keski-Karjalaan jo vuosia. Tuulivoiman esteenä on ollut itärajan läheisyys ja puolustusvoimien tutkajärjestelmien haasteet. Tohmajärvellä on nyt päästy tuumasta toimeen, kun käytöstä poistetuille turvetuotantoalueille on tarkoitus rakentaa suuri aurinkovoimala. Skarta Energy Oy:n aurinkovoimalan kokonaisteho voi olla enimmillään noin 60 megawattia.

+13,6

Risto Hiltunen
toimitusjohtaja
Keski-Karjalan Kehitysyhtiö Oy KETI

Keski-Karjalan seutukunta	Liikevaihto 1 000 €		Muutos	
	1.-6.2021	1.-6.2022	1 000 €	%
Puun sahaus, höyläys ja kyllästys (TOL 161)	110	170	59	53,9
Metallituotteiden valmistus (TOL 25)	3 200	4 225	1 025	32,0
Teollisuus (TOL C)	75 301	92 503	17 202	22,8
Koko teollisuus (TOL BCD)	78 613	96 454	17 841	22,7
Puutavaran, puutuotteiden sekä huonekalujen valmistus (TOL 162+310)	5 206	6 330	1 123	21,6
Jalostus (TOL BC+DF)	103 680	125 975	22 295	21,5
Majoitus- ja ravitsemistoiminta (TOL I)	2 834	3 348	514	18,1
Rakentaminen (TOL F)	29 726	34 558	4 831	16,3
Kuljetus ja varastointi (TOL H)	18 742	21 544	2 802	14,9
Kaikki toimialat A-X	247 826	281 573	33 747	13,6
Muut palvelut (TOL HIJLMNRS)	42 936	47 536	4 599	10,7
Metalliteollisuus (TOL 24-30+33)	30 095	32 850	2 756	9,2
Metsätalous ja puunkorjuu (TOL 02)	12 699	13 708	1 009	7,9
Koneiden ja laitteiden valmistus (TOL 26-27, 28)	21 995	23 681	1 686	7,7
Hallinto- ja tukipalvelutoiminta, tieteellinen ja tekninen toiminta (TOL M+N)	17 511	18 800	1 289	7,4
Tukku- ja vähittäiskauppa (TOL G)	66 105	69 002	2 897	4,4

Pakastekuivausyrityksen tavoitteena kansainväliset markkinat

Uusi kiteeläinen yritys Nordic Freeze Dry Oy on Suomen ensimmäinen teollisen mittakaavan pakastekuivauslaitos. Kiteen Puhoksessa toimintansa aloittavan yrityksen taustalla on neljä kokenutta yrittäjää: Nikolas Jokisalo, Timo Väänänen, Hannu Tamminen ja Teijo Lyytinen.

- KETI:n PAKU-esiselvityshanke vahvisti uskoa pakastekuivauksen menestykseen ja innovatiivisuuteen elintarvikemarkkinoilla, sanovat uudet yrittäjät.

- Valmistelemme parhaillaan ensimmäisen vaiheen investointeja. Noin kahden miljoonan budjetilla saamme ensimmäisen pakastekuivausyksikön, esi- ja jälkikäsitteilytilat sekä pakkausosaston. Kunhan saamme rahoituspäätöksen, pääsemme nopeasti etenemään laitehankintojen osalta. Pohjatyöt on tehty hyvin, kertoo yrityksen toimitusjohtaja Nikolas Jokisalo.

Yrityksen tavoitteena on käynnistää toiminta vajaan vuoden päästä Puhoshallissa, jonne Kiteen kaupunki remontoii tiloja elintarvikkeiden jalostukseen sopiviksi. Aikataulu riippuu paljolti laiteoimittajista ja heidän aikatauluistaan, nyt kun erilaisten materiaalien saatavuudessa on ollut haasteita. Seuraavan investointivaiheen suunnitelmat ovat jo valmiina, joten kuivauskapasiteettia rakennetaan lähivuosina lisää.

- Tuotannon käynnistyessä palkkaamme 5–6 työntekijää, jotka koulutamme tehtäviinsä. Jatkossa työntekijöitä tarvitaan pari lisää. Elintarvikealan tai alkutuotannon osaaminen on eduksi, mutta työnhakijan motivaatio ja asenne ovat tärkeimpiä palkkausperusteita.

Pakastekuivauksessa elintarvikkeesta tai luonnontuotteesta poistetaan vesi, jolloin tuotteen säilyvyysaika pitenee niin, että se voi säilyä jopa kymmeniä vuosia. Samalla ravintoarvot säilyvät perinteistä kuivausta paremmin. Myös tuotteen maku, väri, muoto ja aromi pysyvät, kun tuote käsitellään laadukkaalla menetelmällä. Tuotteen painosta katoaa pakastekuivauksessa parhaimmillaan 90 prosenttia, mikä vaikuttaa edullisesti logistiikkakustannuksiin.

- Aluksi tarkoitus on palvella yrityksiä alihankkijana. Aloitamme tuotannon kotimaisilla marjoilla ja luonnontuotteilla, mutta jatkossa asiakkaina voivat olla esimerkiksi lääke- ja kosmetiikkateollisuus, uskoo Jokisalo.

- Olemme laskeneet, että pystymme vastaamaan kansainvälisten toimijoiden hintatasoon. Erityisesti panostamme tuotteiden laatuun, josta tulee yksi kilpailutekijöistämme.

Pakastekuivattujen tuotteiden kysyntään uskotaan, sillä kansainvälisissä markkinatutkimuksissa kasvua odotetaan vuosittain jopa 8,5 prosenttia.

- Kansainvälisille markkinoille päästään toivottavasti jo muutaman vuoden kuluttua. Tavoitteenamme on olla tulevana vuosina suomalaisen elintarvikeviennin lippulaiva.

Suvi Spooft

seutumarkkinoija

Keski-Karjalan Kehitysyhtiö Oy KETI

PUNAJUURIOHRATTO
KAVERINAAN RAIKKAAT
PUOLUKAT

PAKASTEKUIVATTU ATERIA
423KCAL 110G

Tilastojen valossa Joensuun seudun kasvu jatkuu

Tilastojen valossa Joensuun seutukunnan yritysten liikevaihto jatkoi kasvua vuoden ensimmäisellä puoliskolla. Alueen yritysten kokonaisliikevaihto oli yli 3,2 miljardia euroa, jossa kasvua edellisvuoden vastaavaan ajanjaksoon oli yli 263 miljoonaa euroa. Ilman rajusti kiihtynyttä inflaatiota kasvu olisi merkittävä ottaen huomioon Venäjän Ukrainassa aloittaman hyökkäyssodan vaikutukset erityisesti alueen koneenrakentajien tilauskantoihin.

Euromääräisesti kasvu oli myös tällä vuosipuoliskolla suurinta teollisuudessa ja vastaavasti suhteellisesti eniten kasvoi elintarviketeollisuus ollen 22,5 prosenttia edellisvuotta edellä. Teollisuuden liikevaihdon kasvu oli 112 miljoonaa euroa, rakentamisen 38,5 miljoonaa euroa ja metallituotteiden valmistuksen 27 miljoonaa euroa. Muiden koneiden ja laitteiden valmistusta lukuun ottamatta toimialojen trendi oli Joensuun seudulla positiivinen keskimääräisen kasvun ollessa 8,9 prosenttia.

+8,9

Joensuun seudun yritysten osuus koko Pohjois-Karjalan kasvusta on kaksi kolmasosaa. Toisen vuosineljänneksen suurimmasta suhteellisesta kasvusta vastasi majoitus- ja ravitsemistoiminta 23 prosentin kasvulla.

Teollisuuden vienti kasvoi ensimmäisellä vuosipuoliskolla 9 prosenttia, jäden selvästi koko maan 22 % viennin kasvusta. Onkin perusteltua todeta, että maailmantalouden kriisi on vaikuttanut merkittävästi Pohjois-Karjalan ja alueemme yritysten vientiin. Eniten vientiä kasvatti puutuote- ja huonekaluteollisuus 29,8 % ja toiseksi eniten metallituotteiden valmistus 15,2 %.

Teollisuuden vientiä jo pitkään vaivannut komponenttipula ei ole vielä kukaan täysin helpottanut. Pulaa on elektroniikkakomponenttien ohella laajalti myös muista komponenteista.

Työllisyyden osalta kehitys Joensuun seudulla on ollut positiivista. Henkilöstömuutos ensimmäisellä vuosipuoliskolla oli +3,8 %, joka on lähellä valtakunnallista neljän prosentin kasvua. ELY-keskuksen elokuussa julkaiseman tilaston mukaan työttömien työnhakijoiden osuus Pohjois-Karjalan työvoimasta oli 12,1 %. Avoimia työpaikkoja oli elokuussa lähes 3 300.

Venäjän sotimisen vaikutukset ulottuivat aluksi erityisesti komponenttien ja raaka-ainesten saatavuuteen sekä hintaan. Kesän ja alkaneen syksyn kuluessa energian saatavuus ja rajusti nouseva hinta ovat tuoneet merkittävää epävarmuutta yritysten toimintaedellytyksiin. Kasvava inflaatio ajaa niin yrityksiä kuin kotitalouksia ahtaalle ja yritysten maksuvalmiudessa on nähtävissä heikkenemisen merkkejä.

Energian hinnan raju kallistuminen on osaltaan vauhdittanut uusiutuvien energiatuotantomuotojen esiinmarssia. Tältä rintamalta olemmekin Joensuun seudulla kuulleet viime aikoina merkittäviä uutisia panostuksista tulevaisuuden tuotanto- ja

Joensuun seutukunta	Liikevaihto 1 000 €		Muutos	
	1.-6.2021	1.-6.2022	1 000 €	%
Elintarviketeollisuus (TOL 10-11)	92 022	112 687	20 664	22,5
Puun sahaus, höyläys ja kyllästys (TOL 161)	88 861	107 005	18 145	20,4
Muiden ei-metallisten mineraalituotteiden valmistus (TOL 23)	23 331	28 000	4 670	20,0
Matkailu (TOL 2008) Josek	16 002	19 049	3 047	19,0
Puutavaran, puutuotteiden sekä huonekalujen valmistus (TOL 162+310)	45 927	54 497	8 570	18,7
Majoitus- ja ravitsemistoiminta (TOL I)	45 913	54 463	8 549	18,6
Metallituotteiden valmistus (TOL 25)	179 122	205 887	26 766	14,9
Muovituotteiden valmistus (TOL 222)	105 884	119 888	14 004	13,2
Kuljetus ja varastointi (TOL H)	124 885	139 269	14 385	11,5
Muut palvelut (TOL HIJLMNRS)	488 935	545 180	56 245	11,5
Koko teollisuus (TOL BCD)	1 154 661	1 284 220	129 559	11,2
Jalostus (TOL BC+DF)	1 505 423	1 672 957	167 533	11,1
Teollisuus (TOL C)	1 017 130	1 129 117	111 987	11,0
Rakentaminen (TOL F)	358 474	396 944	38 470	10,7
Kaikki toimialat A-X	2 971 857	3 235 321	263 465	8,9
Hallinto- ja tukipalvelutoiminta, tieteellinen ja tekninen toiminta (TOL M+N)	112 065	121 828	9 763	8,7
Koneiden ja laitteiden korjaus, huolto ja asennus (TOL 33)	24 122	25 938	1 816	7,5
Sähkötekniisten laitteiden valmistus (TOL 26-27)	55 042	58 534	3 493	6,3
Kiinteistöalan toiminta (TOL 68)	55 889	59 097	3 208	5,7
Metalliteollisuus (TOL 24-30+33)	495 256	515 813	20 557	4,2
Metsätalous ja puunkorjuu (TOL 02)	56 075	58 241	2 166	3,9
Tukku- ja vähittäiskauppa (TOL G)	813 607	836 838	23 231	2,9
Muiden koneiden ja laitteiden valmistus (TOL 28)	222 387	213 135	-9 252	-4,2

varastointimuotoihin. Matkalla kohti energiaomavaraisuutta meidän tulee huolehtia myös perinteistä energiantuotantoa tukevista investoinneista. Vaikeina aikoina investointien merkitys korostuu entisestään. Ainoastaan investoimalla ja parempaan huomiseen vaikuttamalla varmistamme kasvun myös tulevaisuudessa.

Tomi Haring
toimitusjohtaja
Business Joensuu Oy

Joensuussa avataan marraskuussa Photonics Center

Fotoniikkaan perustuvat sovellukset ovat osa päivittäistä arkea: kun sytytät keittiöön valot, otat digikameralla kuvan, teet nettiostoksia ja niin edelleen.

Fotoniikka on nopeasti kasvava teollisuuden ala ja mahdollistaa myös monen muun toimialan kehityksen. Tämä ala on Joensuun seudun vahvuus – kaupunki on Suomen suurin fotoniikan kouluttaja ja seudulla on lähes 350 alan osaajaa. Fotoniikkaklusteriin kuuluu mm. Euroopan optiikan seuran pääkonttori. Joensuu sai myös vetovastuun ensi vuonna käynnistyvästä fotoniikka-alan innovaatioekosysteemin kehittämisestä.

- Joensuussa on tehty pitkäjänteisesti töitä fotoniikan yhteistyön lisäämiseksi Suomessa. Fotoniikan kärkikaupungit yhdistävä vetovastuuhanke on seuraava askel tämän yhteistyön kehittämisessä ja hankkeen luonnollinen veturi on Joensuu, kertoo fotoniikkaliiketoiminnan kasvuohjelman ohjelmavastaava **Juha Purmonen** Business Joensuusta.

Marraskuun 7. päivänä avataan myös Photonics Center uudelleen toimintaympäristöksi alan yrityksille, kouluttajille, tutkijoille ja palveluntarjoajille. Itä-Suomen yliopiston yhteydessä sijaitseva keskus tarjoaa yrityksille palvelukokonaisuuden aina toimitiloista osajiin ja yhteiskäyttölaitteista liiketoiminnan kasvattamiseen.

Photonics Centerin avulla yritysten on muun muassa mahdollista lyhentää tuotteiden tai palvelujen tuontiaikaa markkinoille. Se muodostaa seudulle kaupallisen fotoniikkaekosysteemin, joka houkuttelee uusia yrityksiä ja osaajia sekä tukee nykyisten yritysten kasvua, verkostoitumista ja kansainvälistymistä.

Keskuksen avajaisviikkoa vietetään 7.–11.11. Viikolla on paljon ohjelmaa virallisista avajaisista seminaareihin, luentoihin ja kursseihin. Lisätietoa viikosta osoitteessa <https://photonicscenter.fi/news/photonics-center-opening-week-2022/>.

Joensuun fotoniikkaklusteri

- Fotoniikkaliiketoiminnan, tutkimuksen ja innovaation keskittymä. Optiikan suunnittelu ja valmistus (diffraktiivinen optiikka) alueen erityisvahvuutena. Mahdollistaa nopean testauksen ja prototyyppien valmistamisen.
- Euroopan optiikan seuran pääkonttori on Joensuussa.
- Photonics Center – toimintaympäristö fotoniikka-alan toimijoille: Osaajat, tilat, yhteiskäyttölaitteet, globaalit verkostot.
- Joensuussa yli 50 vuotta fotoniikan tutkimusta ja koulutusta, Suomen suurin fotoniikan kouluttaja, alueella lähes 350 osaajaa. Tänä vuonna syntynyt 25 uutta työpaikkaa.
- Valoa ja sen hyödyntämistä tutkivaa fysiikan erikoistumisalaa kutsutaan fotoniikaksi. Fotoniikan sovelluksia arjessa mm. puhelimet, tietoliikenneyhteydet ja aurinkopaneelit.

Aito ja tunnelmallinen makumatka Pohjois-Karjalaan kerää katsojia

Sami Kurosen makumatka Pohjois-Karjalassa -ohjelma toi kesäisiin keskiviikkoiltoihin herkullisen tervehdyksen maakunnastamme. Kuudesta jaksosta koostuvan ohjelmasarjan ensiesitykset nähtiin Nelosella ja Ruudussa viikoilla 26–28 ja niiden keskimääräinen viikkotavoittavuus oli huikeat 283 000 katsojaa.

Tv-sarjan tueksi kesän ja alkusyksyn aikana toteutettiin monikanavainen markkinointikampanja, joka ohjasi yleisöä katsomaan ohjelman jaksoja Ruudussa sekä tutustumaan VisitKarelian kesän ja syksyn markkinointisisältöihin.

Perinteisen lineaarisen television puolella ohjelman ensiesitykset tavoittivat parhaiten yli 45-vuotiaita katsojia, joista hieman yli puolet oli naisia. Ruutu-palvelussa 25–44-vuotiaiden osuus katsojista on puolet ja toiseksi eniten ohjelma on tavoittanut 45–64-vuotiaita. Ruudussa ohjelmaa katsojista 29 prosenttia on miehiä ja 71 prosenttia naisia. Ohjelma saavutti niin suuren suosion, että sitä on esitetty lisäusintoina Nelosen kanavilla myös elo- ja syyskuussa.

Tarkempia lukuja syksyn uusintojen tavoittavuudesta saamme loppuvuodesta. Lisäksi teemme myös erillisen media-analyysin, jonka kautta selvitämme kokonaisuuden media-arvoa.

Vipinää myös verkossa

Ohjelman tuoma näkyvyys on tuonut vipinää myös VisitKarelian verkkosivuille. Sami Kurosen makumatkasta kertovalta kampanjasivulla on ollut 1.6. alkaen 15 500 vierailua, mikä tekee siitä kesäajan vierailuimman sivun verkkosivuillemme.

Myös somekanavien kautta tullut yleisö-palaute on ollut erittäin positiivista. Eri-tyistä kiitosta on satanut sarjassa esiintyneille ihmisille, joiden aitous, ilo ja lämminhenkisyys ovat välittyneet koti-

sohville asti. Moni katsoja on kertonut kokeneensa sarjan myötä ylpeyttä kotiseudustaan tai löytäneensä kokonaan uudenlaisen Pohjois-Karjalan.

Makumatkalla mukana olleiden yritysten mukaan ohjelmanäkyvyys vastasi ennako-odotuksia hyvin tai jopa ylitti ne. Suurin osa yrityksistä kertoo ohjelman tuoneen heille myös uusia asiakkaita ja liikennettä verkkokanaviin. Yritysten palautteissa toistuvat muun muassa seuraavat adjektiivit: luonnollinen, sujuva, aito, sympaattinen, hyväntuulinen, rento, hauska, monipuolinen, tunnelmallinen ja helposti lähestyttävä. Nämä ovat juuri niitä asioita, joiden toivoimme ohjelmassa toteutuvan ja välittyvän katsojille.

Toteutus hankkeen kautta

Televisiosarja toteutettiin Pohjois-Karjalan maakuntaliiton ja VisitKarelian yhteisen Työntekijöitä ja matkailijoita Pohjois-Karjalaan 2022–2023 -hankkeen kautta. Mukana oli 21 yritystä, jotka saivat valmennusta muun muassa media-yhteistyöstä, monikanavaisesta markkinoinnista ja yhteistuotteiden luomisesta.

Haluan omasta ja VisitKarelian puolesta kiittää kaikkia makumatkalla mukana olleita yhteistyökumppaneita ja erityisesti itse päättähtiä eli maakuntamme upeita matkailuyrityksiä. Takana on iso yhteinen ponnistus, joka on tuonut matkailutoimijoita lähemmäs toisiaan ja maakuntaamme lähemmäs matkailijoita.

Jaksot ovat Ruutu-palvelussa katsottavissa maksutta edelleen, joten myös syksyn ja talven mittaan makumatkalle Pohjois-Karjalaan pääsee helposti muutamalla klikkauksella!

Anne Kokkonen
markkinointikoordinaattori
VisitKarelia

Sami Kuronen tekee ruokaa Kontiolahdella Höytiäisen Helmessä yhdessä Kalastusretket Oy:n yrittäjä Matti Pasasen kanssa.

Matkailun kasvu jatkui

Tapahtumilla on maakunnan matkailulle iso merkitys. Maaliskuun Kontiolahden ampumahiihdon maailmancup näkyi esimerkiksi Joensuun lennoissa selkeänä kysyntäpiikkinä. Ja jatkoa seuraa, kun tulevan talven ampumahiihdon maailmancup käynnistyy marras-joulukuun vaihteessa Kontiolahdelta. Pitkästä aikaa tiedetään jo hyvissä ajoin etukäteen, että myös yleisö pääsee mukaan seuraamaan kilpailuja.

Ilosaarirock palasi koronatauolta ja vilkastutti Joensuun muutenkin vilkasta tapahtumakesää.

Majoitus- ja ravitsemistoiminta kasvoi alkuvuonna maakunnassa 17,5 prosenttia. Koronakurimuksista kärsineet ravintolat pääsivät vihdoin kohti normaalimpaa aikaa. Lounaskäyntää on myös vilkastuttanut se, että ihmiset ovat myöskin entistä enemmän palanneet etätöistä työpaikoille. Tulevaa pikkujoulukautta odotetaan toiveikkaina monessa ravintolassa.

Ravintola-alalla yhdeksi kasvun esteeksi on muodostumassa työvoimapula. Esimerkiksi kokkeja tarvittaisiin huomattavasti enemmän. Huolta tulevasta voi aiheuttaa myös se, miten varovaiseksi ihmisten kuluttaminen muuttuu energiakriisin aikaan.

Toisaalta koronaan tottuneet ihmiset ovat jälleen rohkaistuneet entistä enemmän varaamaan ulkomaan matkoja. Tässä tilanteessa matkailuyrittäjienkin on entistä enemmän käännettävä katseet ulkomaille. Kansainvälisten turistien saamiseksi on matkailutuotteiden oltava kunnossa. Myös markkinointiin on panostettava. Itäisessä Suomessa on yhdistettävä voimia Suomen Lakeland-alueen tunnetuksi tekemiseksi ja asiakkaiden tänne saamiseksi.

Matkailun kannalta on hyvä, että Joensuun lentoyhteyttä operoi Finnair. Yhtiö on monelle matkailijalle ennestään tuttu.

Jarno Turunen
yhteyspäällikkö

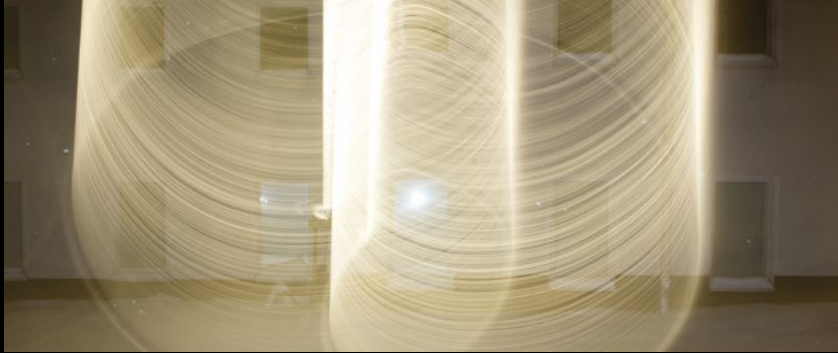
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

+17,5

Sami Kuronen pääsi tutustumaan Pielisellä kalastukseen Pielisen Kalan rysäaluksen kyydissä. Seurana Nurmeksen kalan markkinointipäällikkö Juha Halonen.

Uusia avauksia ja yhteistyötä luovien alojen kehittämiseksi

Tänä vuonna saimme nauttia tapahtumarikkaasta kesästä, kun Pohjois-Karjalassa järjestettiin Ilosaarirock, Vas-kiviikot, Kalevan kisat ja monia muita erikokoisia tapahtumia. Ilosaarirock teki uuden kävijäennätyksen, toisaalta osa tapahtumista kärsi kävijäpulasta.

Koronavuosien jälkeen monien tapahtumien haasteena on ollut saada osaavaa työvoimaa ja talkoolaisia tapahtumajärjestelyihin. Karelia-ammattikorkeakoulun Smart Event Managers-hanke on vastannut osaajapulaan kehittämällä ja toteuttamalla uusia tapahtuma-alan opintojaksoja Karelian avoimessa ammattikorkeakoulussa. Opintojen teemoina ovat muun muassa tapahtumajärjestäminen, tapahtumatalous, tiedolla johtaminen ja tapahtumamuotoilu.

Uusi avaus tapahtuma-alan ammattilaisten lisäämiseksi on marraskuussa Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä Riveriassa käynnistytävä vuoden mittainen monialainen tapahtumaosajakoulu, jossa koulutetaan osaajia teatteri- ja tapahtuma-alalle. Koulutus sisältää muun muassa valo-, video- ja äänitekniikkaa, pyrotekniikkaa ja lavasteiden rakentamista ja purkamista.

Pohjois-Karjala tarjoaa upeat puitteet elokuva- ja sarjatuotantoon, ja tuotantoja houkuttelee maakuntaan aktiivisesti. Pohjois-Karjalan maakuntaliitto uudisti AV-alan tukimuotojaan vuoden 2022 alkupuolella. Perinteisen AV-tuotantotuen rinnalle lisättiin pilottituotantotuki, joka voidaan myöntää TV- tai suoratoistosarjan pilottituotannon tuotantovaiheeseen ja myyntitrailerituki elokuvan tai TV- ja suoratoistosarjan

myyntitrailerin tuotantoon.

AV-tukien tärkeimpänä tavoitteena on pitkien elokuvatuu-
tuotantojen ja sarjatuotantojen saaminen maakuntaan. Tuotannoilla on aluetaloudellisia ja imagollisia vaikutuksia, sillä ne käyttävät alueellisia palveluja, työntekijöitä sekä alan erityisosaamista ja kehittävät näin myös maakunnan AV-alaa. Oppilaitosyhteistyö on kehittynyt tuotannoissa merkittävästi, samoin muiden alueellisten toimijoiden yhteistyö. Uudet tukimallit on otettu hyvin vastaan. Kuluva-
na vuonna jätetyistä 13 hakemuksesta kuusi on ollut myyntitraileritukihakemuksia, kuusi AV-tukia ja yksi pilottituotantotukihakemus. Tuotantojen kokonaisbudjetit ovat 2,36 miljoonaa euroa. Pohjois-Karjalaan kohdistuvat alueelliset kustannukset, joihin tukea voidaan myöntää, ovat olleet noin 580 000 euroa.

+15,7

Maakunnan luovien alojen liikevaihto jatkoi vuonna 2021 alkanutta kasvuaan ja oli vuoden 2022 ensimmäisellä puolikkaalla 15,7 prosenttia. Työ- ja elinkeinoministeriön määritelmän mukainen luova ala kasvoi samana ajanjaksona reilut 20 prosenttia. TEM:n määritelmään eivät sisälly ohjelmatoimistot ja manageripalvelut, ohjelmistojen suunnittelu ja valmistus sekä atk-laitteisto ja ohjelmistokonsultointi, kuten meillä sisältyy.

Tiina Moisala
aluekehitysasiantuntija
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Karelian uusi ICT-insinööri-koulutus ratkoo digitaalisen osaamisen haastetta

Karelia-ammattikorkeakoulussa on tulevana keväänä haettavana uusi englanninkielinen tieto- ja viestintätekniikan (ICT) insinöörinkoulutus. Tutkinto antaa laajan tietotaidon työskennellä ICT-alalla Suomessa. Tavoitteena on houkuttaa alasta kiinnostuneita nuoria ympäri maailman opiskelemaan Joensuuhun ja toisaalta rohkaista myös suomalaisia insinööriopiskelijoita kansainvälistymään osana opintojaan.

- Uusi tutkintomme liittyy vahvasti ICT-yritysten todellisiin osaamistarpeisiin. Työn murros ja siihen liittyvä vahva digitalinen osaaminen ovat haaste, johon olemme nyt osaltamme vastaamassa, rehtori **Petri Raivo** Kareliasta kertoo.

- Aloitamme koulutuksen heti myös englanninkielisenä. Siten mahdollistamme kansainvälisten lahjakkaiden opiskelijoiden kehittymisen alan asiantuntijoiksi, jolloin heidän osaamisensa täsmää Pohjois-Karjalan yrityssektorin tarpeisiin.

Myös vahvasti kansainvälisesti toimivan Valamis Groupin toimitusjohtaja **Jussi Hurskainen** kertoo työvoiman kapeikoista ICT-alalla.

- Itä-Suomessa ICT-alan kasvua rajoittaa puute osaajista. ICT-taitoja tarvitaan yhä useammalla alalla ja yhä useammat yritykset ja organisaatiot ovat nimenneet ICT:n strategisesti keskeiseksi kehitysalueeksi. Englanninkielinen ICT-koulutusohjelma tukee Valamoksen kansainvälistä liiketoimintaa. Jotta pysyisimme kilpailukykyisenä, meille on kriittistä, että tarjolla on koulutettua henkilöstöä. ICT-taitoja tarvitaan erityisesti data-analyysiin ja web-kehitykseen.

Tutkinnon nimi on Degree Programme in Information and Communication Technology, sen laajuus on 240 opintopistettä ja kesto on neljä lukuvuotta. Opintoja voi suunnata joko automaatioon tai sovelluskehittämiseen. Hakuaika on 4.-18. tammikuuta 2023.

Lisäksi tarjolla on eurooppalaisen INVEST-allianssin tarjoama mahdollisuus: yksivuotinen erikoistumisohjelma Society 5.0 and Digital Transformation.

Rauno Jussila
viestintäpäällikkö
Karelia-ammattikorkeakoulu

Helteinen taloussää kääntymässä epävakaiseksi

Joensuun seudun paikallisissa elinkeinoyhtiöissä, Kontionloikassa, Outokummun seudun teollisuuskylässä ja Lipertekissä, iloitaan teollisuuden vahvasta kasvusta. Uusia tuotantotiloja rakennetaan ja vanhoja laajennetaan. Näkyviä varjostaa sodan vaikutukset hintoihin sekä työntekijöiden saatavuus.

Teollisuus on se toimiala, joka on pitänyt pintansa maakunnassa. Kasvua on tapahtunut huolimatta Venäjän laittoman hyökkäyssodan aiheuttamista vaikeuksista.

- Ensimmäinen puolivuotiskausi näyttää Kontiolahden suhdannetilastoissa vielä horisontissa uhkaavaan pakkastalveen peilaten positiiviselta. Ilahduttavaa on se, että meillä on yhä vetoa teollisuudessa. Erityisesti elektroniikka- ja muovituoteteollisuudessa on kasvu jatkunut erinomaisen mukavalla tempolla, kertoo toimitusjohtaja **Annu Räsänen** Kontionloikka Oy:stä.

Kontiolahdella rakennetaan parasta aikaa elektroniikan ja sähköisten järjestelmien sopimusvalmistaja Jotwire Oy:n tehtaan laajennusta. Myös Liperissä on meneillään kolme uutta merkittävää yritysinvestointia teollisuudessa: Pro-Machining Oy:lle rakennetaan 800 neliön tilat, Puupietari Oy laajenee 5 000 neliöllä ja Greenfox Oy 1 200 neliöllä. Konepaja KKR Steel Oy:n tehdas laajeni heinäkuussa 1 200 neliöllä.

- Teollisen toiminnan liikevaihdot ovat kasvaneet merkittävästi ensimmäisellä vuosipuoliskolla. Toimitusmäärät ovat olleet erityisen hyvällä tasolla helmikuussa alkaneesta sodasta huolimatta. Teollisuudessa on onnistuttu sopeuttamaan toiminta uusiin raaka-aineiden ja komponenttien toimituskanaviin sekä hintatasoihin, Lipertekin toimitusjohtaja **Mika Hyttinen** kertoo.

Outokummun teollisuuden liikevaihto jatkoi kasvuaan ensimmäisen puolivuotisjaksolla 23,4 prosentin vauhtia.

- Eniten ilahduttaa kauttaaltaan vahvana jatkanut kasvu niin liikevaihdossa kuin viennissä. Kasvu viennissä oli peräti 46,2 prosenttia, Outokummun seudun teollisuuskylän toimitusjohtaja **Juuso Hieta** kertoo.

- Teollisuusyritystemme kasvuvauhti on ollut niin hurjaa vuosina 2021–2022, että tuotannon kapasiteetit alkavat olla nyt maksimitasoillaan. Ilman merkittäviä investointeja kasvu ei enää voi jatkua yhtä vahvana. Yritysten suunnittelupöydällä on edelleen useita laajentumisinvestointeja, mikä kertoo uskosta kasvuun, Hieta jatkaa.

Inflaatio ja työvoiman saatavuus huolettaa

Annu Räsänen toteaa, että liikevaihdon kasvun mukanaan tuoma – sinällään positiivinen – ongelma on suurimpien vientiyritysten kohtaama voimakas työvoimapula.

- Jotwiren laajennus tuo uusia työpaikkoja noin 30 henkilötyövuotta. Yritys onkin aloittanut TE-hallinnon kanssa rekrykoulutuksen, jonka kautta noin puolet tarvittavista työpaikoista on tarkoitus saada täytettyä. Yritys työllistää tällä hetkellä 165 henkilöä, Räsänen kertoo.

- Osaavan työvoiman saatavuus haastaa yrityksiä, kuten aiemminkin. Liperissä työttömyysprosentti on ennätysalhainen, 9,1 prosenttia, Mika Hyttinen sanoo.

- Tekijöistä on jatkuvaa kysyntää teknologiateollisuuden puolella, ainakin hitsareista ja koneista jista, Juuso Hieta toteaa.

Hieta arvioi, että kuluvan vuoden lopussa aletaan käydä pudotuspeliä siitä, ketkä onnistuvat siirtämään hurjasti kasvaneet energiakustannukset tuotteidensa hintoihin tai muokkaamaan työaikajärjestelyjään sellaisiksi, että tuotantoa voidaan tehdä halvemmän sähkön aikaan.

- Investointipäätökset pitkittyvät ja rahoituksen saatavuuteen liittyvät haasteet alkavat konkreettisesti investointimahdollisuuksissa. Meneillään olevan soteuudistuksen vaikutukset kuntien lopulliseen rahoituspohjaan vaikuttavat valtakunnallisesti julkisiin investointihankkeisiin vielä ainakin vuoden verran. Tärkeää olisikin, että saisimme rahoituksen vetämään ja ne teollisuuden alat, joilla on mahdollisuus investoida, voisivat aloittaa investointinsa ripeästi ja olisivat näin vakauttamassa epävarmuuden vaikutuksia, Annu Räsänen kuvaa tilannetta.

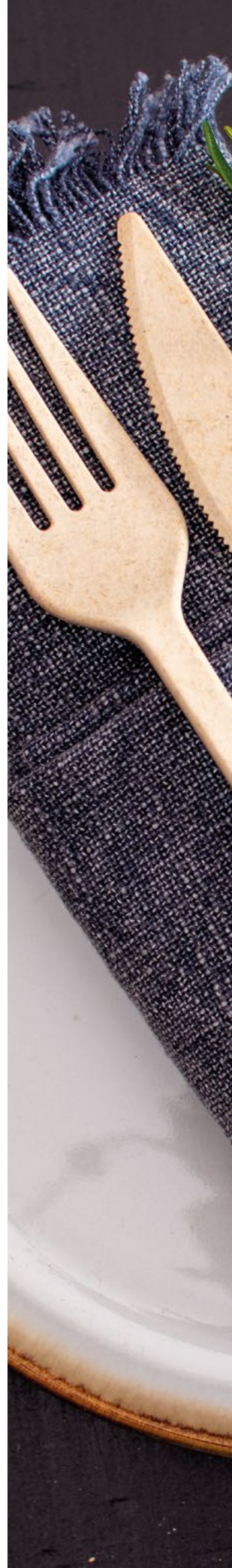
Mika Hyttisen mukaan vaikeimpien aikojen koittaessa on syytä panostaa yrittäjien hyvinvoinnin ja jaksamisen tukemiseen.

- Kaupan ja palvelun aloilla liikevaihdon kehitykset ovat kevään ja kesän jälkeen kääntyneet laskuun. Muun muassa perinteikkäät hyvinvointi- ja kauneudenhoitopalvelut ovat kärsineet asiakkaiden ostokäyttäytymisen muutoksesta. Kauppaliikkeissä liikevaihdon kehitys on kääntynyt paikallisella tasolla negatiiviseksi. Meidän on alettava varautumaan omassa toiminnassamme tuleviin muutoksiin, jossa yrittäjät tullevat kohtaamaan enenevässä määrin taloushaasteita, kuten katteellisen liikevaihdon laskua sekä pahimmillaan maksuliikenteen hidastumista.

Sami Tolvanen

viestintäpäällikkö

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

”Tavoitteenamme on vähentää kertakäyttöaterimien käyttöä”

Puukuidusta ruokailuvälineitä valmistava Nature Line Cutlery investoi miljoonilla euroilla tuotantokapasiteetin kasvuun Outokummussa. Myös tehdasta laajennetaan ensi vuonna.

Nature Line Cutlery on vain kaksi vuotta vanha yritys, mutta paljon on jo ehtinyt tapahtua. Yhtiö muutti Outokummun seudun Teollisuuskylä Oy:n saneeraamiin suurempiin tiloihin helmikuussa, mutta kapasiteetin kasvattamisen ja koneinvestointien myötä alkavat seinätkin tulla vastaan jo lähitulevaisuudessa.

- Olemme tehneet päätöksen viiden miljoonan euron investoinneista kasvattaaksemme uuden tehdasan kapasiteettia vastaamaan kasvavaa kysyntää. Uudet tuotantolinjat ja koneet saadaan täyteen tuotantoon ensi huhtikuusta alkaen, myyntijohtaja **Petteri Vilkmán** kertoo.

Vilkmánin mukaan kapasiteetin nosto ei jää tähän, vaan seuraava viiden miljoonan euron investointi saataneen liikkeelle vuonna 2024. Investoinnin mahdollistamiseksi on tehdasta laajennettava uudella varastolla ja lähettämöllä jo ensi kesänä, jotta tuotannolle saadaan lisätilaa.

- Meillä on nyt tuotanto- ja varastotilaa yhteensä noin 2 300 neliötä. Laajennuksen myötä saamme lähes tuhat neliötä lisätilaa. Tavoitteena on saada laajennus valmiiksi 2023 aikana.

Tänä vuonna yrityksen liikevaihto ylittää seitsemän miljoonaa euroa. Liikevaihto on kolminkertaistunut vuodesta 2020. Työntekijöitä on 45.

- Uskomme, että kysyntä ja kasvu jatkuu edelleen vahvana. Tavoittelemme 25 miljoonan euron liikevaihtoa vuodelle 2024.

Ekologisia, pestäviä ja kestäviä

Nature Line Cutleryn kasvua on vauhdittanut 2021 Euroopassa voimaan tullut niin sanottu pillidirektiivi (SUP), joka kieltää muun muassa muoviset pillit ja kertakäyttöaterimet. Yrityksen valttikorttina ovat kokonaan puuperäisestä raaka-aineesta valmistetut aterimet. Tuotteissa yhdistyvät suomalainen metsäbio- ja kiertotalousosaaminen. Valmistuksessa käytetään sahateollisuudessa syntyvää purua ja mäntyöljystä valmistettua muovia. Tämä

puumuoviseos on UPM:n valmistamaa EcoAce-bio-komposiittia.

Nature Line Cutleryn valmistamat aterimet eivät ole kertakäyttötuotteita. Ruokailuvälineet eivät rikkoudu normaalissa päivittäisessä käytössä ja ne kestävät myös mikroaaltouunin ja astianpesukoneen. Aterimet eivät siirrä tai vapauta makuja jatkuvassakaan käytössä.

- Lanseerasimme puukuituaterimet ensimmäisenä. Nyt joitain kilpailijoita on tullut, mutta ne ovat vähintään pari askelta perässä, Vilkmán toteaa.

Yhtiön kehittämän lippulaivamalliston, Luxury-tuotepereheen, ruokailuvälineet voisivat ominaisuuksiensa puolesta korvata jopa metallista valmistetut ruokailuvälineet päivittäisessä käytössä.

- Voi kuulostaa mielenkiintoiselta, mutta yrityksemme yhtenä tavoitteena on vähentää kertakäyttöaterimien kulutusta Euroopassa. Vaikka markkina-kestokulutustuotteisiin siirtymisen myötä pienenee, on se meille alan edelläkävijänä varmasti riittävän suuri. Kuluttajat ovat yhä ympäristötietoisempia, ja kehitys vie kertakäyttökulttuurin tiensä päähän.

Outokummussa hyvä toimia

Vilkmánin mukaan Outokummun kaupungin ja kehittämissyhtiön tuki on sitouttanut yrityksen paikalliskunnalle. Tuotanto on lähellä raaka-ainelähdettä, joten tuotteiden maailmalle kuljetuksen ympäristövaikutus ja kustannus ovat pieni tekijä kokonaisuudessa.

- Yritys perustettiin kuukausi ennen kuin koronapandemia laittoi Euroopan kiinni. Markkinointi ja kasvu on tehty käytännössä verkkopalavereiden ja kontaktoinnin kautta. Osallistuimme alan messuillekin ensimmäistä kertaa vasta viime kesänä Amsterdamissa. Korona kyllä opetti toimimaan ilman matkustamista, mutta esimerkiksi asiakasvierailuiden ja laiteasennusten takia lentoyhteyksien tulee olla kunnossa.

Sami Tolvanen
viestintäpäällikkö
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

*Konevuokraamon voittava
taktikka osaajakilpaan:
Minimaalisen vähän
nipottamista*

Siinä missä aiemmin rekrytointi-ilmoituksissa listattiin hakijoille asetettuja vaatimuksia, nyt työnantaja onkin se, jonka on vakuutettava hakijat paremmuudestaan. Joensuulainen konevuokraamo Vatupassi teki rennosta yrityskulttuurista kilpailuvaltin.

Meitä ei tarvitse vakuuttaa hienolla CV:llä tai korulauseilla. Riittää, että on motivoitunut ja tuntee sopivansa meille töihin, kertoo joensuulaisen konevuokraamo Vatupassin toimitusjohtaja **Milla Törmälä**.

Vatupassi on monelle tuttu rennonletkeistä mainoksistaan ja hauskoista työpaikkailmoituksistaan. Kun Kuopioon etsittiin uutta työntekijää, ilmoituksessa luki "Voi olla, että haetaan tai voi olla, että ei haeta vuokraamotyöntekijää".

Jokin tyyliä on selvästi resonoinut, sillä konevuokrausalan osaajapulasta huolimatta Vatupassilla paikat on täytetty yksi toisensa jälkeen. Yhtiö on palkannut viimeisen parin vuoden aikana useita kymmeniä uusia työntekijöitä.

Sähköpostiin tulee jatkuvasti myös avoimia hakemuksia. Törmälän mukaan moni hakee Vatupassille kuultuaan yrityksestä kaverilta tai sukulaiselta. Töissä on esimerkiksi isä ja poika sekä useita kaveruksia.

- Meillä on hyvä maine, joka perustuu työntekijöiden aitoon kokemukseen, toimitusjohtaja pohtii.

Törmälä uskoo, ettei konservatiivisella alalla ole ehkä totuttu siihen, että työntekijöihin satsataan niin paljon kuin Vatupassilla tehdään. Yhtiö käyttää työntekijöiden hyvinvointiin vuodessa yli 300 000 euroa. Tänä vuonna Vatupassille palkattiin oma HR-asiantuntija.

- Jotkut ovat kommentoineet puolilekillään, että kyseessä on kuluerä, mutta minä sanon, että se on sijoitus, Törmälä huomauttaa.

Hänen mukaansa menestyvän yrityksen taustalla on onnellinen työntekijä.

Rekrytoinnista tuli aktiivista houkuttelutyötä

Viimeisen vuoden aikana voimistunut osaajapula ja pandemian jälkeinen irtisanoutumisaalto ovat havahduttaneet yritykset siihen, että rekrytointi onkin enemmän kuin hakijalle asetetun vaatimuslistan laatiminen sunnuntain sanomalehteen. Pätevien osaajien löytäminen koetaan koko ajan haastavammaksi.

- Monella alalla osaajapulasta seuraa se, ettei rekrytoiva osapuoli välttämättä edes ole asemassa, jossa pääsisi valitsemaan useiden hakijoiden joukosta, toteaa Duunitorin johtava konsultti **Lauri Vaisto**.

Rekrytoinnista onkin tullut monelle aktiivista myyntityötä ja osaajien houkuttelua. Työväestön ikääntyminen, kohtaantoongelmat sekä erityisosaajien kasvava kysyntä tulevat vaikuttamaan työmarkkinan jatkossakin.

- Sellaisessa maailmassa potentiaalisen työnhakijan polulta kannattaa raijata pois kaikki turhat esteet, Vaisto neuvo.

“Korjaajan ei tarvitse olla ekstrovertti”

Vatupassilla rekrytoinnissa vältetään superlatiiveja sekä työpaikkailmoituksesta tuttuja termejä, kuten “huippu-tyyppi” tai “juuri oikeanlainen persoona”.

- Ei voi sanoa, että joku on vääränlainen, vaikkei sopisikaan tiettyyn työhön, huomauttaa HR-asiantuntija **Marikki van Ooik**.

- Esimerkiksi korjaajan ei tarvitse olla ekstrovertti showihminen ollakseen hyvä työssään. Pääasia, että on halu tehdä työtä ja kehittyä siinä, hän lisää.

Samaa viestiä kertoo vuoden 2022 Kansallinen rekrytointitutkimus. Kyselyyn vastanneet työnantajat arvostavat hakijoissa eniten työmotivaatiota. Toiseksi tärkeintä on sopivuus yrityksen kulttuuriin. Vasta niiden jälkeen tulevat työkokemus, koulutus ja toimialaosaaminen.

Vatupassilla työskentelee niin pappeja, it-asiantuntijoita kuin peruskoulun käymättömiä. Tämä johtuu pitkälti siitä, ettei alalle ole toistaiseksi tarjolla koulutusta.

- Jos ei ole kokemusta, niin perehdytetään, Törmälä sanoo.

Vatupassi tarjoaa työntekijöilleen mahdollisuuden koulutusta säännöllisesti. Kaikki ajantasaiset luvat ja lisenssit on mahdollista saada talon kautta. Lisäksi esihenkilöille järjestetään 10 kuukauden mittainen koulutus, jossa käydään läpi johtamistaitoja ja talon kulttuuria.

- Käytännössä kaikilla on mahdollisuus halutessaan edetä esihenkilötasolle. Me kannustamme työntekijöitämme urakehitykseen, Törmälä kertoo.

Vatupassi pyrkii palkkaamaan kaikkia sukupuolia, kaikenikäisiä ja eri taustoista tulevia ihmisiä. Yhdenvertaisuuden eteen on kuitenkin tehtävä tietoisesti töitä. Maahanmuuttajia töissä on vähän, sillä työkieli on pääasiassa suomi. Naisia Vatupassilla on kahdeksan kaudesta 70 työntekijästä.

- Samassa suhteessa kuin esimerkiksi rakennusalan koulutuksessa. Eli työtä on vielä tehtävänä, van Ooik sanoo.

Mieluummin ylitetään odotukset kuin alitetaan

Kansallisen yritysverkosto Fibsin mukaan kilpailussa työntekijöistä pärjäävät ne työpaikat, joissa jokainen voi olla aidosti oma itsensä ja kaikkia työntekijöitä kohdellaan yhdenvertaisesti.

Tämän allekirjoittavat myös Milla Törmälä ja Marikki van Ooik.

- Työnantajan on nähtävä työntekijät ihmisinä, joilla on erilaiset elämäntilanteet. Niiden mukaan on voitava tarvittaessa joustaa, Törmälä summaa.

Ketään ei ajeta piippuun, muttei myöskään palkata, ellei töitä oikeasti riitä. Näin Vatupassi on välttynyt muun muassa lomautuksilta.

- Ei pidä antaa turhia lupauksia. Mieluummin ylitetään odotukset kuin alitetaan ne, Törmälä summaa.

Vatupassin verkkosivuilta löytyy työnantajan CV, johon on listattu ne asiat, jotka tekevät yrityksestä hyvän työnantajan. Se lähtee myös vastausviestinä kaikille hakijoille.

- Kun kilpailemme hyvistä työntekijöistä, pitäähän meidänkin kertoa, miksi meille kannattaa tulla. Se voi helpottaa jonkun työtä etsivän päätöstä hakea tai olla hakematta meille, Törmälä muistuttaa.

Annika Lius
Viestintä Liuska

Maakunnan työllisyystilanne numeroina

1 931 avointa työpaikkaa

8 643 työtöntä työnhakijaa

3 334 pitkäaikaistyöntöntä

747 työtöntä vähemmän kuin vuosi sitten

281 lomautettua

Lähde: Te-toimiston työllisyyskatsaus, Pohjois-Karjala 8/2022

Osaajien tarve ammattiryhmittäin TOP 15

- Lähihoitajat
- Sairaanhoidajat ja terveydenhoitajat
- Hammaslääkärit
- Psykologit
- Sosiaalityön erityisasiantuntijat
- Yleislääkärit
- Ylilääkärit ja erikoislääkärit
- Kuulontutkijat ja puheterapeutit
- Röntgenhoitajat
- Muut terveydenhuollon asiantuntijat
- Ravintola- ja suurtaloustyöntekijät
- Farmaseutit
- Suuhygienistit
- Kirjanpidon ja laskentatoimen asiantuntijat
- Tarjoilijat

Lähde: Ammattibarometri, Pohjois-Karjala 1/2022

Avoimet työpaikat TOP 5

- Hoivapalvelun ja terveydenhuollon työntekijät
- Terveystieteiden asiantuntijat
- Rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijät
- Prosessi- ja kuljetustyöntekijät
- Rakennusalan avustajat

Lähde: Te-toimisto, Pohjois-Karjala 8/2022

Rekrytointia tukevia toimenpiteitä Pohjois-Karjalassa

- **Työntekijöitä ja matkailijoita Pohjois-Karjalaan -hanke**
Hanke tähtää yritysten rekrytointiosaamisen ja työnantajamielikuvan kehittämiseen sekä osaavan työvoiman rekrytoimiseen maakunnan ulkopuolelta muun muassa yhteistyöverkostoja ja mediaosaamista kasvattamalla.
- **Pohjois-Karjalan kansainvälisen rekrytointimallin valmisteluhanke**
Yrityksille tehdyssä kyselyssä selvitettiin tarvetta ulkomaalaisten työntekijöiden ja maahanmuuttajien rekrytointiin ja siihen liittyviin palveluihin. Tietojen avulla kehitetään rekrytointipalveluita ja -neuvontaa.
- **Alueellinen opintolainahyvitys**
Hallituksen kokeilulla kannustetaan nuoria muuttamaan työvoimapolusta kärsiviin maaseutukuntiin. Hyvitys on määrältään yhteensä enintään 8 800 euroa. Pohjois-Karjalan kunnista mukaan ovat pääsemässä Ilomantsi, Juuka, Lieksa ja Nurmes.

Oppilaitokset: Pohjois-Karjala tarvitsee työperäistä muuttoliikettä

- **Riveriasta** toisen asteen koulutuksesta valmistuneista noin 90 prosenttia ja Karelia-ammattikorkeakoulusta 70 prosenttia jää maakuntaan. Yksin tämä ei kuitenkaan riitä, vaan maakuntaan ja koko Suomeen tarvitaan koulutettavien ja tulevien työntekijöiden muuttoliikettä.
- **Itä-Suomen yliopiston** kansainvälisistä opiskelijoista iso osa on kiinnostunut jäämään maakuntaan, mutta sisään pääsy suomalaiseen kulttuuriin ja kommunikointihaasteet potentiaalisten työnantajien kanssa arveluttavat.

Teknolוגiateollisuuden tilanne vielä hyvä

Teknolוגiateollisuus, kuten moni muukin toimiala, elää vaikean ennustettavuuden aikaa. Globaalien markkinoiden epävarmuus haastavassa tilanteessa ja tuotannon tekijöiden muuttuessa tuo vaikeuserrointa tulevaisuuden tekemiselle. Tarkasteluhetkellä ja trendilukujen valossa toimialan lähiajat näyttävät melko hyviltä. Pelko kysynnän voimakkaasta laskusta ja jonkinasteisesta taantumasta ensi vuonna on kuitenkin ilmeinen.

Metallituotteiden valmistuksessa liikevaihdon kasvua vuoden 2022 alkupuoliskolla koko maakunnassa tuli noin 16 prosenttia. Seutukunnittain vertailluna prosentuaalisesti kovinta kasvu oli Keski-Karjalassa (+32 %), joskin liikevaihdon kokonaismäärä on alueista alhaisin 4,2 miljoonaa euroa. Vahvassa kasvussa oli myös Pielisen Karjala, jossa kasvuprosentti oli noin 25 ja liikevaihto yhteensä 10,4 miljoonaa euroa.

Metallituotteiden viennin liikevaihdon arvo oli vuoden 2022 alkupuoliskolla 77,5 miljoonaa euroa. Kasvua edellisen vuoden vastaavan ajankohdan lukemiin oli mukavat 15 %, mikä on hieman koko maan metallialan vientiliikevaihdon kasvua (13,8 %) parempi.

Vahvasti Joensuun seudulle keskittynyt muovituotteiden valmistus kasvoi liikevaihdon osalta 13 %. Vientiliikevaihdon kehitys oli myös hyvä 17 prosenttia eli lähes 11,5 miljoonaa euroa enemmän verrattuna vuoden 2021 alkupuoliskoon. Kärkiyrityksistä esimerkiksi Phillips Medisizen tuotteiden kysyntä on pysynyt korkealla tasolla ja kehittyneet positiivisesti.

Tietojenkäsittelypalveluissa liikevaihdon kasvu oli samansuuntaista kuin mihin viime aikoina on totuttu, joskaan ei yhtä vauhdikasta kuin pahimpana korona-aikana. Vuoden 2022 alkupuoliskolla liikevaihto kasvu oli 17 % eli lähes 10 miljoonaa euroa edellisvuoteen verrattuna.

Tietojenkäsittelyala on vakiinnuttanut paikkansa vahvana klusterina, jossa on yritystoiminnan lisäksi myös yliopistolista koulutus- ja tutkimustoimintaa. Karelia ammattikorkeakoulun ensi syksynä käynnistämä tieto- ja viestintätekniikan insinöörikoulutus on tähän kokonaisuuteen erinomainen täydennys.

Maarit Siitonen

*elinkeino- ja innovaatioasiantuntija
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto*

+13,1 muovi
+15,6 metalli
+17,0 ICT

Vienti Pohjois-Karjalassa

	Liikevaihto 1 000 €		Muutos	
	1.-6.2021	1.-6.2022	1 000 €	%
161 Puun sahaus, höyläys ja kyllästys	85 922	128 789	42 867	49,9
16+310 Puutuote- ja huonekaluteollisuus	103 279	153 491	50 212	48,6
237 Kiven leikkaaminen, muotoilu ja viim	6 893	9 330	2 437	35,4
222 Muovituotteiden valmistus	64 393	75 746	11 353	17,6
C Teollisuus	620 946	722 483	101 537	16,4
25 Metallituotteiden valmistus	67 109	77 475	10 366	15,4
24-30+33 Metalliteollisuus	243 759	234 591	-9 169	-3,8

Sahatavara ja vuolukiviunit viennin valopilkkuja

Lähtökohta Pohjois-Karjalan viennin kehitykselle alkuvuonna ei ollut kovin hyvä. Ukrainan sota ja Venäjän viennin pysähtyminen toivat synkkiä ja lähes sylimustia pilviä taivaalle. Lähes kymmenen prosenttia maakunnan viennistä on tullut Venäjältä.

Olikin positiivinen yllätys, että vaikeasta tilanteesta huolimatta teollisuuden vienti kasvoi yli 100 miljoonaa euroa edellisvuodesta. Vaikka Pohjois-Karjalan viennin kasvuprosentti (+16,4 %) jäikin hieman koko maan tasolla tapahtuneesta kasvusta (+22,3 %), on tulos erinomainen.

Viennin kasvusta puolet tuli mekaanisesta puunjalostuksesta. Seutukunnista kasvu oli kovinta Pielisen Karjalassa, jos-

sa viennin arvo kasvoi huimat 49,6 prosenttia. Näyttää vahvasti siltä, että sahatavara on käynyt erinomaisesti kaupaksi alkuvuodesta. Toinen vahvasti vientiä kasvattanut ala on kiviteollisuus. On ilahduttavaa, että pitkään vaikeuksissa ollut maakunnan vuolukiviteollisuus on energiakriisin myötä päässyt erinomaiseen vauhtiin. Kotiin kaivataan lämpöä ja vuolukiviunit ovat tähän erinomaisen ratkaisun.

Maakunnan muoviteollisuus oli myös alkuvuonna edelleen ihan hyvässä vedossa.

Sen sijaan metalliteollisuus näyttää kärsineen sekä komponenttien saatusongelmista että Venäjän viennin tyrehtymisestä.

Viennin kasvulukuja tarkasteltaessa on hyvä muistaa, että raaka-aineiden ja energian hinta ovat nousseet kovasti. Vaikka luvuista huomioi tämän inflaation vaikutuksen, toimi vienti Pohjois-Karjalan talouden veturina. Kasvu tulee entistä enemmän ulkomailta, ja Pohjois-Karjalan pärjääminen ja menestyminen on entistä enemmän kiinni siitä, miten maakunnan tuotteet käyvät kaupaksi maailmalla. Siinäkin mielessä lentoyhteydet Joensuusta ovat erittäin tärkeitä paitsi maakunnan vientiteollisuudelle myös koko maakunnan aluetaloudelle.

Jarno Turunen
yhteyspäällikkö

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

*Hei, meiltä
lennetään taas!*

Finnair aloittaa Joensuun ja Helsingin väliset lennot 31.10.

Varaa matkasi [finnair.com](https://www.finnair.com)

	HELSINKI-JOENSUU	JOENSUU-HELSINKI
Ma	*16.55–18.00	05.40–06.45 ja *18.20–19.25
Ti	06.35–07.40 ja 16.55–18.00	08.00–09.05 ja 18.20–19.25
Ke	06.35–07.40 ja 16.55–18.00	08.00–09.05 ja 18.20–19.25
To	06.35–07.40 ja *16.55–18.00	08.00–09.05 ja *18.20–19.25
Pe	16.55–18.00	18.20–19.25
La	12.35–13.40	14.00–15.05
Su	23.35–00.40	

*24.11. alkaen

POHJOIS-KARJALA
Maakuntaliitto

J • ENSUU

POHJOIS-KARJALAN
KAUPPAKAMARI

Yrittäjät
POHJOIS-KARJALA

Tritaniumin toimintaa ohjaa aito halu auttaa ihmistä

Käsi ylös, kuka tietää missä kaupungissa on Suomen johtavan kompressiotuotteiden valmistajan kotipaikka? No, Joensuussapa tietenkin.

Kohta kymmenen vuotta täyttävän Tritaniumin Finlandin urheiluun ja liikuntaan, palautumiseen, matkustamiseen ja terapia-käyttöön tarkoitetut kompressiotuotteet ovat kasvattaneet suosiotaan vauhdikkaasti. Yrityksen liikevaihto kasvoi viime vuonna 403 000 euroon kasvuprosentin ollessa 26,3. Liikevoittoprosentti oli oikein hyvä 13,6. Verkkokaupassa myynti on kasvanut kolmessa vuodessa viisinkertaiseksi.

Kasvu ei ole syntynyt sattumalta.

- Rakensimme ensimmäiset kuusi, seitsemän vuotta mallistoa kaikessa rauhassa. Meillä ei esimerkiksi ollut ainuttakaan myyjää tuona aikana, joten kasvu on tapahtunut niin sanotusti spontaanisti. Tuotteemme valmistetaan ulkomailla, mikä on tarkoittanut todella pitkäjänteistä ja kovaa työtä meille sopivien yhteistyökumppaneiden ja tehtaiden löytämisessä. Niitä on käyty läpi satoja, ja takaiskujakin on matkan varrella ollut, yrittäjä ja vastaava tuotesuunnittelija **Vesa Toljander** kertoo.

Toljanderin mukaan yritystä ja tuotekehitystä ohjaa aito halu auttaa ihmistä. Tuotekehityksessä tapahtuu koko ajan, kun tuotteita parannetaan käyttökokemusten ja palautteen perusteella. Jopa vuoden työ on voinut valua hukkaan, kun tuotetta ei ole saatu toimimaan suunnitellusti.

- Tehtailla on jo totuttu siihen, että olemme vähän turhankin perfektionisteja. Nyt olemme puskemassa CE-merkintää tuotteillemme, mikä viimeistään erottaa meidät muista markkinoilla olevista toimijoista tuotteiden lääkkinnällisen funktion kautta. Siinä on melkoinen työmaa, kun koko tuotantoprosessin on oltava todennettavissa ja dokumentoituuna alusta loppuun saakka.

Koripallofanit muistavat Toljanderin Kataja Basketista, jossa hän pelasi yli 15 vuotta. Koulutukseltaan hän on urheiluhieroja ja fysioterapeutti.

- Tein töitä sekä yksityisellä että julkisella puolella, mutta myös urheilun parissa. Lääkinnälliset tukituotteet tulivat työn kautta hyvinkin tutuiksi. Huomasin, että paine- tai kompressiotuotteita ei hyödynnetty parhaalla mahdollisella tavalla ja niiden käyttöpotentiaali oli valtava, Toljander kertoo yrityksen synnystä.

Joensuussa toimii yrityksen kauppa ja varasto, josta tuotteet lähtevät joko suoraan verkoasiakkaille tai jälleenmyyjille.

- Jälleenmyyntiverkosto on tällä hetkellä vassata rakentumassa. Tällä hetkellä tuotteitamme on saatavilla muun muassa yli 30 Prismasta, yksittäisistä urheiluliikkeistä ja muilta pienemmiltä jälleenmyyjiltä.

Yritys on saanut ELY-keskukselta tukea kahteen eri kansainvälistymishankkeeseen, ja tällä saralla ovat seuraavat tavoitteet.

- Verkkokaupastamme menee tuotteita eri puolille Eurooppaa jo nyt joka päivä. Liikevaihto kv-puolelta on vielä pientä, mutta isoja asioita voi tapahtua nopeastikin.

Organisaatio on tarkoituksella pidetty kevyenä ja tietyt toiminnot on haluttu ulkoistaa. Toljanderin lisäksi yrityksessä on mukana toinen omistaja **Matti Turunen** ja palkattu työntekijä.

- Yksi merkittävä viimeaikainen uudistus oli markkinointitoimiston palkkaaminen. Markkinointimme keskittyy nyt olennaiseen ja on suunnitelmallista. Itse emme enää pystyneet tekemään sitä riittävän laadukkaasti muun työn ohessa.

Sami Tolvanen
viestintäpäällikkö
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Maakunnan yritystalous seisoo usealla jalalla

Pohjois-Karjalassa on tilastojen valossa useita positiivisia asioita. Työttömyys on pienentynyt, viime vuonna väestökehitys oli 654 henkeä positiivinen ja BKT-ero suhteessa muuhun maahan on pienentynyt.

Tärkein asia on kuitenkin alkuvuoden tavaravienti, joka on tullin tilastojen mukaan kasvanut voimakkaasti, 31,6 prosenttia. Monipuolinen elinkeinorakenne ja vireät vientiyrietykset ovat mahdollistaneet kasvun, vaikka Venäjän vienti loppui keväällä.

Maailman pörssien osakkeiden arvot ovat heilahdelleet kiivaasti. Osakkeiden hinnoittelun perusteena on tähän mennessä ollut lievä taantuma. Jo alkutalvi antaa viitteitä millainen todellinen shokkivaikutus talouteen tulee kohdistumaan. Kun shokkivaikutus sitten joskus poistuu, myös elpyminen tapahtuu todella ripeästi.

Osaavan työvoiman saatavuus on yritysten keskeinen kehittymisen ja kasvun pullonkaula. Lokakuun alussa julkaistu kauppakamarikysely osoitti, että maakunnan yrityksistä 72 prosentilla on pulaa osaavista työntekijöistä. Ratkaisuksi ongelmaan yritykset toivoivat koulutuksen sisältöjen kehittämistä vastaamaan paremmin työelämän tarpeita (47,3 %), yritysten ja oppilaitos-

ten yhteistyön tiivistämistä sekä työn vastaanottamisen kannustinloukkujen purkamista.

Kyselyn mukaan yrityksillä on kovin tarve ammatillisille osaajille. Peräti 55 prosenttia yrityksistä tarvitsee eniten ammatillisesta koulutuksesta valmistuneita työntekijöitä. Ammattikorkeakoulusta valmistuneita osaajia tarvitsee eniten 28 prosenttia vastanneista yrityksistä ja yliopistosta valmistuneita 14 prosenttia.

Koulutusaloittain tarkasteltuna suurin tarve on tekniikan alan, IT-alan, palvelualojen sekä kaupan, hallinnon ja oikeustieteiden osaajista.

Maailmankirjat ovat olleet historian aikana useasti sekaisin. Järjestys on kuitenkin aina löytynyt. Pohjois-Karjala ei seiso pelkästään puujalalla, kivijalalla, muovijalalla tai metallijalalla vaan elinkeinoelämän monipuolinen rakenne perustuu osaamiseen ja eri tasoisen koulutusketjun tuomiin vahvuuksiin. Monipuolisuudella ja huippuosaamisella pystymme vahvistamaan talouden kestävyyttä haastavinakin aikoina.

Antti Toivanen
toimitusjohtaja

Pohjois-Karjalan kauppakamari

EU-rahoja ensi vuonna ennätysmäärä

Hyvä hanke on sellainen, joka vastaa selvään tarpeeseen tai ratkaisee jonkin ongelman.

EU:n aluetukia jaetaan maakuntaan ensi ja sitä seuraavana vuonna kaikkien aikojen ennätysmäärä, kertoo Pohjois-Karjalan maakuntaliiton aluekehitysjohtaja **Eira Varis**.

- Syynä tähän on se, että EU:n ohjelmakauden käynnistyminen on useista, meistä riippumattomista, syistä viivästynyt ja lähivuosina on käytössä myös ohjelmakauden kahden ensimmäisen vuoden rahat. Toisaalta se on myös ongelmallista, koska EU-tukien käyttöaika on määritelty tarkkaan ja vaarana on, että niitä ei pystytä täysimääräisesti hyödyntämään, Varis kertoo.

Tukia myönnetään eri EU-rahastoista yritystoiminnan kehittämiseen ja investointeihin, TKI-toimintaan ja sen kehittämiseen, saavutettavuuden parantamiseen, osaamisen ja koulutuksen kehittämiseen sekä syrjäytymisen ehkäisyyn.

- Painopiste on niin sanotussa kaksoisiirtymässä, Varis naurahtaa.

- Sillä tarkoitetaan sitä, että panostetaan yhtäältä digitalisaation kehittämiseen ja toisaalta samanaikaisesti ilmastonmuutokseen sopeutumista tukeviin toimenpiteisiin. Kannustankin nyt toimijoita valmistelemaan hyviä hankkeita, seuraamaan hakuajoja ja olemaan aktiivisia, että tukirahat saadaan hyödyttämään maakuntaa mahdollisimman hyvin!

Parhaimmillaan EU-rahoituksella voidaan tukea hankkeita, joiden tulokset jäävät elämään ja vivuttavat alueen elinvoimaisuutta ja vetovoimaa pitkälle tulevaisuuteen.

Esimerkiksi puheterapeuttien akuuttiin tarpeeseen on vastattu tukemalla logopedian koulutuksen käynnistämistä Itä-Suomen yliopistossa syksyllä 2021. LogoTyö-hankkeessa on rakennettu yhteistyöverkosto opintojen klinisiä harjoitelmia varten, ja LogoLab-hankkeessa simulaatio-opetustilat sekä monitieteinen puheen ja kielen tutkimuksen laboratorio. Jo päättyneet hankkeet ovat poikenneet myös uutta tutkimus- ja innovaatio-toimintaa EU-rahoituksen tuella.

Eri puolilta maakuntaa löytyy paljon esimerkkejä siitä, mitä EU-rahoituksella on saatu aikaan. Geologian tutkimuskeskuksen (GTK Mintec) Outokummun yksikkö on kehittänyt kaivannaisalan kestäväää kehitystä. Euroopan aluekehitysrahastosta (EAKR) on tuettu teknologiaa, jolla arvomineraaleja erotetaan malmeista tehokkaasti ja raaka-ainetta säästään. Lieksassa puolestaan on EAKR-rahoituksella kehitetty Kevätniemen yritysalueen toimintaedellytyksiä rakentamalla uusi biotermiinaali ja infrastruktuuri. Hanke on vahvistanut alueen pk-yritystoimintaa ja luonut uusia työpaikkoja.

Pohjois-Karjalan maakuntaliiton rahoitusasiantuntijoiden mukaan hyvä hanke on sellainen, joka vastaa selvään tarpeeseen tai ratkaisee jonkin ongelman. Sen tavoite on määritelty ja on selvää, mitä tuloksia siltä odotetaan, myös toimenpiteet on kuvattu hankehakemuksessa selkeästi ja riittävän yksityiskohtaisesti. Hanketta suunniteltaessa tulee myös miettiä, minkä muutoksen hanke tuo, mitä sen jälkeen tapahtuu ja miten hankkeesta ja sen tuloksista viestitään.

Eeva Hirvola-Kostamo
suunnittelija
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Pohjois-Karjalan maakuntaliiton suunnitellut EU-rahoitushaut vuonna 2023

- 1. EAKR-kehittämis- ja investointihaku TL 1 ja TL2, 16.1.–12.3.2023
- 2. EAKR-kehittämis- ja investointihaku TL 1 ja TL2, 1.5.–10.9.2023
- Liikenne- ja logistiikkahankehaku TL3, 1.8.–31.10.2023
- Oikeudenmukaisen siirtymän rahasto JTF heti kun mahdollista:
1. haku keväällä ja 2. haku alkusyksystä

Tarkemmat tiedot päivitetään pohjois-karjala.fi/hakuinfot sivulle.

Hyvän hankkeen 6T-malli

1. Tarve
2. Tavoitteet
3. Tulokset
4. Toimenpiteet
5. Tulevaisuus
6. Tietämyksen lisääntyminen

Talouden epävarmuus painaa pk-yritysten suhdanneodotuksia

Syksyn pk-yritysbarometrin mukaan yritysten odotukset ovat laskeneet alkuvuoteen verrattuna. Yritysten heikentyneisiin näkyymiin lähiajan suhdannekehityksestä ovat vaikuttaneet muun muassa Venäjän hyökkäys Ukrainaan ja sen aiheuttama kustannusten nousun kiihtyminen. Lisäksi koronapandemian jäljiltä globaalit tuotantoketjut eivät ole vielä täysin elpyneet ja energiamarkkina on myllerryksessä.

Yliä alkuvuonna pk-yritysten näkymät parantuivat selkeästi poikkeuksellisen pandemia-ajan jälkeen, ja suhdanneodotukset olivat nousseet voimakkaasti. Nyt syksyn pk-yritysbarometrissa yritysten suhdanneodotuksia ja investointiaikeita kuvaavat saldoluovut laskivat miinukselle. Noin puolet pk-yrityksistä arvio suhdanteiden kuitenkin pysyvän samana.

Pohjois-Karjalassa pk-yrittäjien yleiset suhdannenäkymät ovat selvästi valtakunnallista keskiarvoa heikommat. Yrittäjien näkemys investointien arvon kehityksestä on myös lähialueita selvästi negatiivisempi. Odotukset liikevaihdon kehityksestä seuraavat yleisiä suhdanneodotuksia: ne ovat laskeneet samaan aikaan, kun yleiset suhdanneodotukset ovat heikentyneet. Myös kannattavuusodotukset ovat laskeneet voimakkaasti ja epävarmuus tulevista on suurta.

Jotain positiivista kuitenkin löytyy. Innovaatioiden, tuotannon ja tuotteiden kehitykseen luotetaan Pohjois-Karjalassa selvästi koko maata ja naapurimaakuntia enemmän.

Pohjoiskarjalaisista pk-yrityksistä 11 prosenttia aikoo lisätä henkilökunnan määrää. Sen sijaan 18 prosenttia yrityksistä odottaa henkilöstön määrän vähentyvän. Tulos on kuitenkin negatiivisempi kuin keväällä. Edelleen suuri enemmistö, reilut 70 prosenttia pk-yrityksistä aikoo säilyttää nykyisen työntekijämääränsä.

Tuotantokustannusten nousuodotukset ovat voimakkaita. Erityisesti raaka-aineiden ja muiden välituotteiden hintojen odotetaan nousevan ripeästi. Yritysten omien tuotteiden ja palveluiden kasvanut hinnoitteluväri ei välttämättä kykene kompensoimaan välituotteiden hintojen nousua. Pk-yritykset pitävät suurimpana kehittämisen esteenä yleistä suhdannetilannetta ja toisena kustannustasoa.

Venäjän sotatoimet vaikuttavat pk-yritysten toimintaympäristöön usealla tavalla. Vaikutukset ulottuvat laajemmalle kuin pelkästään niihin yrityksiin, joilla on suoria Venäjä-riskejä liiketoiminnassaan. Yli puolet yrityksistä ilmoittaa Ukrainan sodan vaikuttaneen kielteisesti liiketoimintaan tai tuotantoon. Taa-sen 45 % pk-yrityksiä ei ole havainnut vaikutuksia. Vain prosentti pk-yrityksistä katsoo sodalla olleen myönteisiä vaikutuksia liiketoimintaan tai tuotantoon.

Merja Blomberg
toimitusjohtaja
Pohjois-Karjalan Yrittäjät ry

Miten kuluttaja voi varautua kustannusten nousuun?

Inflaatio nostaa hintoja koko Euroopassa ja siten myös meillä Suomessa. Viime vuosien tavoitetilana ollut noin 2 prosentin inflaatiotaso on toistaiseksi taakse jäänyttä aikaa. Tilastokeskuksen mukaan elokuussa 2022 inflaatio oli Suomessa 7,6 prosenttia ja koko euroalueella 9,1 prosenttia.

Inflaatiotason nousuun vaikuttavat talouden elpyminen koronapandemian jälkeen, keskuspankkien harvinaisen elvyttävä rahapolitiikka sekä yritysten tuotantoa ja toimituksia hidastavat pullonkaulat, jotka johtuvat muun muassa raaka-aineiden kallistumisesta. Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa ja Venäjälle asetetut pakotteet syökevät energiemarkkinat epävarmuuteen, eikä tilanteeseen ole tulossa nopeaa helpotusta.

Monella on mielessä tulevan lämmityskauden alkaminen ja huoli siitä, miten rahat riittävät talvella. Nyt onkin hyviä hetkiä tarkastella omaa talouttaan ja mahdollisia säästömahdollisuuksia.

Mistä voisi tinkiä?

Oman talouden tarkastelu kannattaa aloittaa arvioimalla tulojen ja menojen suhdetta muuttuneessa tilanteessa riippumatta siitä, onko kyseessä henkilökohtainen vai yrityksen talous. Arvion pohjalta näkee, onko joukossa turhia menoeriä.

Osuuspankin tutkimuksen mukaan 59 prosentilla suomalaisista hintojen nousu on vaikuttanut omaan kuluttamiseen. Kyselyn mukaan eniten on tinnitty ruoka- ja päivittäisostoksista, ravintoloissa ja kahviloissa käymisestä, matkustamisesta sekä polttoaineesta.

Erityisesti sähkölämmitteisissä kiinteistöissä asuvien tai yritystoimintaa harjoittavien kannattaa tarkistaa, millainen sähkösopimus on ja kuinka kauan se on voimassa. Osa kotitalouksista saa talvella sähkölaskuun helpotusta valtiolta saatavana tukena. Sähkölaskun perusteella myönnettävää kotitalousvähennystä tai sähkötukea on haettava itse.

On myös syytä selvittää tavat vähentää energian kulutusta ja mahdollisen energiaremontin tarve.

Monet yrityksetkin ovat lähteneet mukaan sähkönsäästötalkoisiin. Esimerkiksi OP Ryhmän toimipaikoissa lasketaan sisälämpötilaa yhden asteen verran. Kokonaiskulutusta laskemalla voidaan vaikuttaa kaikkien sähkön hintaan.

Asunto tarpeen mukaan

Jos asumiseen liittyen on harkinnut muutosta jo aiemmin, saattaa nyt olla hyvä hetki vaihtaa asunto pienempään ja energiatehokkaampaan, ja säästää sitä kautta asumiskustannuksissa. Koronavuosina asunnon ostajien kiinnostus on kohdistunut lisätilaan, ja se trendi jatkuu edelleen. Isomman asunnon voi siis saada helposti myytyä.

Asuntovelallisen kannattaa tarkistaa asuntolainansa korontarkistuspäivä, jolloin lainan kustannukset muuttuvat. Lainaan on mahdollista ottaa maksullinen korkosuojaus, jolloin korkein mahdollinen korkotaso on ennakkoon tiedossa.

Alkuvuoden aikana OP Pohjois-Karjalassa on myönnetty uusia asuntolai-

noja 14 % vähemmän viime vuoden tammi-elokuuhun verrattuna. Uusista lainoista reilu kolmannekseen otetaan korkosuojaus.

Säästöistä puskuria

Noin puolet suomalaisista on varautunut yllättäviin menoihin kuukausittaisella säästämällä. Tammi-heinäkuussa OP:n asiakkaat ovat avanneet 70 000 uutta säästösopimusta.

Aiemmin aloitetulla säännöllisellä säästämällä voi nyt saada lisää joustovaraa oman talouden hoitamiseen. Rahastosäästäjän kannattaa jatkaa säästämistä, koska osakekurssien laskiessa samalla kuukausittaisella säästösommalla saa enemmän rahasto-osuuksia.

Jos säästötoimista huolimatta tuntuu, ettei kotitalouden tulot riitä ja asuntolainasta ei meinaa selvitä, kannattaa olla pikaisesti yhteydessä omaan pankkiin. Keskustellen löydetään ratkaisut, joilla tilanteesta selvitään. Silloin voidaan selvittää esimerkiksi mahdollisuus asuntolainan uudelleenjärjestelyihin.

Muistetaan, ettei mikään myrsky kestää loputtomiin ja huonoista ajoista on ennenkin selvitetty yhdessä.

Jaana Reimasto-Heiskanen
toimitusjohtaja
OP Pohjois-Karjala

Kaupan alalla miljardin liikevaihto

Kaupan alan liikevaihto kasvoi Pohjois-Karjalassa alkuvuonna 3,0 prosenttia. Kasvun myötä kaupan tyypillisesti hieman loppuvuotta hiljaisemman tammi-kesäkuun liikevaihto ylitti ensimmäistä kertaa miljardin euron rajapyykin. Tavarat vaihtoivat siis edelleen omistajaa varsin vilkkaasti.

Kasvun todellista merkitystä on tosin normaalia hankalampi arvottaa, sillä kuluttajahintojen nousu hämärtää suhdannelukujen analysointia. Kuluttajahintojen nousu oli jo tammikuussa totuttua kiivaampaa (+4,4 %), kesäkuuhun mennessä se oli kiihtynyt jo 7,8 prosenttiin. Samalla kun hintojen nousu on ylittänyt ansiotason nousun, moni kuluttaja on siirtynyt hakemaan kaupan hyllyiltä halvempia tuotteita. Vaikka luvut eivät kerro kannattavuudesta, romahdusta ei kaupan alalla joka tapauksessa tullut.

Koko maan tasolla kaupan liikevaihto kasvoi peräti 9,0 %. Näin yksityinen kulutus toimi edelleen Suomen talouskasvun tärkeänä lähteenä pitäen rattaita pyörimässä.

Mutta miten käy tulevaisuudessa? Kahden koronavuoden jälkeen sukanvarteen oli ehkä jäänyt säästöjä parin etelänmatkan verran, ja tämä selittää osaltaan sitä, että kauppa on käynyt. Kuluttajien heikkenevä luottamus talouteen, yleisen hintatason nousu ja huoli ensi talven sähkölaskun suuruudesta laittanevat kuitenkin jarruja kuluttamiseen. Vaikka odotukset kuluttajien omasta taloudesta eivät olleet heikoimmillaan, elokuussa ajankohtaa pidettiin huonoimpana kestokulutustavaroiden ostamiselle koko Tilastokeskuksen luottamusindikaattorin mittaushistoriassa eli vuosina 1995–2022.

+3,0 tukku ja vähittäiskauppa
+8,9 liike-elämän palvelut
+6,1 kiinteistöala
+19,7 elintarviketeollisuus
+10,7 rakentaminen

Elintarvikealalla reipas kasvupyrähdys

Elintarviketeollisuuden liikevaihto kasvoi alkuvuonna peräti 19,7 %. Luku on tilastohistorian suurin tällä toimialalla, edellisen kerran toiselle kymmenelle meneviä kasvuprosentteja on elintarvikealalla nähty vuonna 2005. Kasvu kiihtyi vuoden edetessä ja oli toisella neljänneksellä jo 24,2 %.

Suhdanneliedot eivät kerro sitä, mikä osuus kasvusta selittyy tuotantomäärillä, mikä hintatason nousulla. Elintarvikkeiden hintojen noususta on jokaisella omakohtaisia kokemuksia, toisaalta koko maan tasolla alan liikevaihdon lisäys jäi 10,0 prosenttiin eli vain puoleen maakunnassa tapahtuneesta kasvusta.

Liike-elämän palvelut ja kiinteistöala kohtuullisessa iskussa

Liike-elämän palvelujen toimialaryppäeseen kuuluu sekä korkeaa osaamista vaativia erikoistuneita toimialoja (TOL M), että erilaisia hallinto- ja tukipalvelutoimintoja (TOL N). Molempiin ryhmiin kuuluu niin suhdanteille herkkiä toimialoja kuin tasaisemmankin kehityksen aloja. Toimialaryhmän liikevaihto kasvoi parin hiljaisemman vuoden jälkeen kohtuulliset 8,9 %. Liikevaihto kasvoi suhteellisen hyvää tahtia kaikissa maakunnan seutukunnissa.

Taloukskehitystä luonnehtiva kasvava epävarmuus heikentää asuntomarkkinoiden vetoa. Kiinteistöjen kaupan, välityksen ja isännöinnin kattavan kiinteistöalan (TOL 68) liikevaihto kasvoi kuitenkin vielä alkuvuoden aikana 6,1 %.

Rakentamisen kasvu jatkui, luvassa hiljaisempaa

Suhdannekäänteet näkyvät rakennusalaalla viiveellä. Alkuvuonna alan liikevaihto kasvoi kuitenkin vielä 10,7 %. Osaltaan kasvuun vaikutti kustannustason nousu, joskin myös alan henkilöstömäärä kasvoi (+4,5 %).

Heikentyneet talousnäkömät ja kustannustason kohoaminen ennakoivat rakentamisen hiipumista lähitulevaisuudessa. Tämä näkyi jo kesä-heinäkuun myönneetyissä rakennusluvuissa, kun muiden kuin asuinrakennusten rakennuslupien kerrosneliöt jäivät puoleen edellisvuodesta.

Kimmo Niiranen
maakunta-asiamies
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Matka korkean arvonlisän tuotteisiin on alkanut metsäbiotaloudessa

Metsiin ja niiden hyödyntämiseen liittyvät talousluvut jatkoivat kasvuaan vuoden 2022 ensimmäisen puoliskon aikana. Puutavaran sahaus, höyläys ja kyllästys sekä puutavaran, puutuotteiden ja huonekalujen valmistuksen osalta kasvu oli jopa hurjaa koko Pohjois-Karjalassa.

Suurin kasvuprosentti, 53,9 %, kirjattiin Keski-Karjalassa puutavaran sahaus, höyläyksen ja kyllästykseen toimialalla. Hyvänä kakkosena kasvuprosentilla 48,8 oli Pielisen-Karjala samalla toimialalla. Metsäbiotalouden ja puunkorjuun kasvuluvut olivat koko maakunnassa maltillisemmat alle neljän prosentin kasvuilla.

Tästä tekisi mieli tehdä positiivinen johtopäätös: puuta korjataan suurin piirtein sama määrä kuin ennenkin, mutta siitä valmistettavien jatkojalosteiden määrä on noussut ja korjattu puuaines hyödynnetään entistä tehokkaammin. Tämä on positiivinen suuntaus, sillä uuden kansallisen biotalousstrategian päätavoitteena on biotalouden arvonlisän kaksinkertaistaminen 2035 mennessä. Tämän avulla halutaan luoda kestäviin ratkaisuihin perustuvaa taloudellista kasvua ja työpaikkoja tuottamalla mahdollisimman korkean arvonlisän tuotteita ja palveluita.

Tätä tavoitetta kohti ollaan talouslujien perusteella menossa.

Metsiin ja sitä kautta niiden hyödyntämiseen perustuvat elinkeinot ovat

murroksessa ilmastonmuutoksen ja luonnon monimuotoisuuden suojeleminen paineiden vuoksi. Entistä enemmän vastuuta annetaan metsien hiilinielulle ja -varastoille sekä niiden merkitykselle monien eliölajien elinympäristöinä. Metsäbiotalouden on kyettävä vastaamaan tähän murrokseen ja pystyttävä uusiutumaan kokonaiskestävällä tavalla. Tämä tarkoittaa paitsi ekologista, myös taloudellista, sosiaalista ja kulttuurista kestävyyttä. Metsistä saatavien elinkeinon on tulevaisuudessa perustuttava entistä enemmän, hakkuiden jatkuvan lisäämisen sijaan, korkeaan jalostusasteeseen, ei-puuaineisten tuotteiden ja palvelujen kehittämiseen ja lisäämiseen.

Korkean jalostusasteen puutuotteet edellyttävät laadukasta puutavaraa metsistä, jolloin ilmastokestävän metsänhoidon merkitys kasvaa; metsien hyvästä kasvusta ja puiden riittävästä kasvutilasta on huolehdittava sopivin harvennuksin. Samalla tuetaan kasvun säilymistä hyvällä tasolla ja siten tuetaan hiilinielujen säilymistä.

Ei-puuaineisten luonnontuotteiden hyödyntämiseen ja jalostamiseen maakunnassa on erinomaiset mahdollisuudet. Tähän on myös paljon kiinnostusta toimijoilla. Olisiko nyt aika ottaa tästä vastuu oikeasti ja luoda yritystoimintamalleja, joilla luonnontuotteet saadaan kustannustehokkaasti metsistä laadukkaiksi tuotteiksi?

Nuorten metsien hoito ja niistä saatavan biomassan hyödyntäminen ovat tulevaisuudessa erittäin tärkeitä myös energiahuoltovarmuudelle – huolimatta EU-parlamentin syyskuussa tekemästä linjauksesta metsäenergian uusiutuvuudesta. Ukrainan tilanteen vuoksi Venäjältä ei tule enää haketta. Lisäksi turpeenkäyttö on menossa alaspäin, vaikka Ukrainan tilanne laskuvauhtia hidastikin. Metsähakkeeseen ja muuhun biomassaan perustuva energiantuotanto on Pohjois-Karjalassa ainoa vaihtoehto ennen kuin polttoon perustumattomat energialähteet saadaan riittävälle tasolle.

Tuulivoima on nykyisessä turvallisuuspoliittisessa tilanteessa meille iso haaste. Kiinnostus sitä kohtaan on suurta ja maakunnassa tehdään vaikuttamistyötä tuulivoiman mahdollistamiseksi. Myös kiinnostus aurinkoenergiaan (mm. investoinnit Tohmajärvelle ja Iksenvaaraan) sekä vetytalouteen (Iksenvaaran investointi) on kasvanut. Näistä jälkimmäinen edellyttää edullisen ja uusiutuvan energian tuotantoa toteutuakseen. Energian tuotannossa saattaa geolämpökin vielä nousta valikoimaan mukaan. Mutta siihen asti joudumme polttamaan biomassaa, mikäli aiomme varmistaa lämmöntuotannon tulevina talvina.

Sari Koivula

*metsä- ja ilmastoasiantuntija
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto*

+37,5 puun sahaus
+21,1 metsäbiotalous
+3,5 metsätalous

Tulisijavalmistus ja Pampalo kivi- ja kaivannaisalan kasvun takana

Energiakriisin seurauksena maakunnassa valmistettujen tulisijojen kysyntä ja markkinat ovat kasvaneet nopeasti. Yritysten liike-toiminta on selvästi vahvistunut. Kivenleikkaamisen ja muotoilun toimialan liikevaihto kasvoi vuoden 2021 alkupuoliskoon verrattuna on 21 prosenttia. Vientitoiminta on ollut erityisen vahvaa koko vuoden 2022 alkukvartaalien ajan, ja syksyn vientilukujen kasvu on samaa, noin 35 prosentin luokkaa.

Viennissä erityisesti maakaasusta riippu-
vaiset Keski-Euroopan maat ovat
varaavien tulisijojen osalta suurin
markkina-alue. Esimerkiksi Nunn-
aUnille Baltian maat ovat kuitenkin
prosentuaalisesti eniten kasvava
markkina. Jalansijan saaminen esi-
merkiksi Virossa on sujunut yrityk-
seltä menestyksekkäästi.

Hyvä markkinatilanne heijastuu toimialan
työvoiman tarpeeseen, jota kaivataan nyt
lisää. NunnUnilla tuotannon työvoima
on lähes kaksinkertaistunut tänä vuonna,
ja osa tuotannosta on toiminut alkusyksy-
stä lähtien kahdessa vuorossa. Etuna rekry-
toinneissa on ollut, että tuotannon tehtä-
viin voidaan ottaa erilaisilla taustoilla olevia
henkilöitä, jotka yritys itse kouluttaa tehtä-
viin. Myös oppisopimusmalli on otettu Nunn-
Unilla käyntiin.

Pampalon kultakaivoksen toiminta on hiljai-
sempien vuosien jälkeen jälleen hyvässä is-
kussa, mikä siivitti maakunnan kaivostoimin-

nan liikevaihdon noin 7 prosentin kasvuun
verrattuna vuoden takaisiin lukuihin. Glo-
baali epävarmuus on nostanut kullan maail-
manmarkkinahintoja, jotka ovat lähellä kaik-
kien aikojen ennättyksiä. Kullan louhinta ja
rikastaminen on nyt kannattavaa.

Pampalossa on panoksia laitettu louhinnan
lisäksi Karjalan kultalinjan kairauksiin ja mal-
mipotentialin selvittämiseen. Tuotannon
laajentaminen ja luvitukset ovat ajankohtai-
sia lähitulevaisuudessa.

+21,4

Kokonaisuutena tilanne kivi- ja
kaivannaissektorilla vaikuttaa
varsin hyvältä. Tummiä pilviä
toimialalle tuo kuitenkin Ker-
rolankankaan soranoton kes-
keytyminen viime keväänä.

Tilanne on erityisen huono alueella toimi-
neille betonialan yrityksille, joille sopivan
soran saanti on jatkossa enemmän vaaka-
laudalla. Alueella toimivat yritykset ovat va-
littaneet keskeytyksestä Itä-Suomen hallin-
to-oikeuteen, jossa asian käsittely on vielä
kesken. Kysymys on kansallisesti merkit-
tävästä ennakkotapauksesta. Aiemmin ei
käynnissä olevaa soranottoa ole yhtä laa-
jamittaisesti viranomaisten toimesta kes-
keytetty.

Maarit Siitonen

*elinkeino- ja innovaatioasiantuntija
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto*

Tulevaisuuden energiaratkaisuilla on jo hoppu

Pohjois-Karjala on uusiutuvan energian mallialue 71 prosentin tuotanto-osuudella, mutta vielä riittää tekemistä, että asetetut tavoitteet energiaomavaraisuudessa ja samalla hiilineutraaliudessa täyttyvät. Tähtäimessä on vuosi 2030, jolloin maakunnan energiaomavaraisuuden tulisi olla 80 prosentissa ja hiilipäästöjen ja -nielujen tasapainossa. Joensuun kaupungilla on vielä kunnianhimoisempi tavoite – hiilineutraali kaupunki vuonna 2025.

Niin Pohjois-Karjalan kuin koko Itä-Suomen uusiutuvan energian mahdollisuuksista keskusteltiin lokakuun alussa järjestetyssä Energiafoorumissa.

Nykyinen energiantuotantorakenne ei mahdollista maakunnan hiilineutraaliustavoitteiden saavuttamista. Suurimmat rajoitteet vetytalouden edistämiseksi ja maatuulivoimapotentialin täysimääräiselle hyödyntämiselle sekä näiden ympärille syntyvälle liiketoiminnalle ovat puolustusvoimien kielteiset tuulivoimalausunnot, sähkönsiirtoverkon puutteellinen kapasiteetti sekä lupa- ja tukirahoitusprosessien hitaus. Näihin etsitään nyt kiivaasti ratkaisuja.

Suomen Tuulivoimayhdistyksen hallituksen jäsenen **Aapo Koivuniemen** mukaan jopa 14 prosenttia Pohjois-Karjalan pinta-alasta

on tuulivoiman tuotannolle potentiaalista aluetta. Parhaimmillaan tuulisähkön tuotantoa alueella voitaisiin kasvattaa nykyisestä 130 megawattitunnista jopa 7 606 megawattituntiin. Rajavalvontajärjestelmiin liittyvät haasteet on Koivuniemen mukaan jo ratkaistu kustannustehokkaasti esimerkiksi Virossa ja hän uskoo, että tekninen ratkaisu löytyy myös Suomessa.

LUT-yliopiston asiantuntijoiden mukaan investointi rajavalvontaan liittyvien tutkaongelmien ratkaisemiseen maksaisi itsensä monin kerroin takaisin, sillä alueella tuotettu sähkö on avain teollisuuden merkittävään kasvuun ja toisi lähivuosikymmeninä investointeja itäisiin maakuntiin jopa 20 miljardin euron arvosta.

Biotielle suuri aurinkopuisto?

Joensuun Biotien yritysalueelle on rakentumassa uuden sukupolven energiateollisuuden keskittymä. Joensuun kaupunki ja Neoen solmivat lokakuun alussa vuokrasopimuksen yritysalueella sijaitsevasta noin 120 hehtaarin alueesta. Seuraavaksi selvitetään alueen soveltuvuus teollisen mittakaavan aurinkovoimalalle.

Neoenin hankekehityksen lisäksi Biotien yritysalueelle on paraikaa rakenteilla tor-

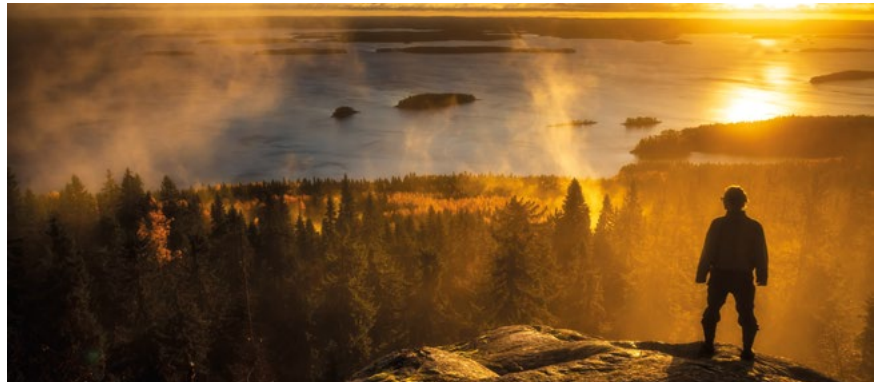
refioitua biomassaa valmistava laitos. Torrefioitu biomassa korvaa kivihiilen käyttöä esimerkiksi sementti- ja terästeollisuudessa. Alueen viimeisimpiin investointiui- siin kuuluu myös esiselvitysvaiheessa oleva korkean jalostusasteen vihreän vedyn laitos.

- Biotielle suunnitellut investoinnit tukevat erinomaisesti toisiaan ja avaavat myös mahdollisuuksia uusien toimijoiden jalautumiseen Pohjois-Karjalaan. Alueella onkin edellytykset nousta kansainvälisen huomion keskiöön energian ja resurssiväisyyden pioneerina, mikä on näkynyt jo nyt yhteydenotoissa. Näkyvyyttä tullaan tukemaan myös yritysten kanssa aloitettavalla brändi- ja visiotyöllä, jossa muun muassa alueen nimeä mietitään kansainvälisen kohderyhmän näkökulmasta, kertoo **Jonne Hirvonen** Business Joensuulta.

Jatkoa Energiafoorumille on luvassa kevättalvella, kun työ- ja elinkeinoministeriön tuulivoimaselvitys valmistuu. Itä-Suomen alueen kuntien ja yritysten organisoituminen ja toimet jatkohankkeiden edistämiseksi on jo aloitettu.

Sami Tolvanen
viestintäpäällikkö
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Matkailuun tarvitaan tekijöitä

Matkailun toimiala on ollut varsinaisessa myllerryksessä viime vuosina. Koronarajoitukset veivät paikoin ensin matkailijat – sen jälkeen tuli kaksi kotimaisen matkailun huippuvuotta. Monet työntekijät vaihtoivat rajoitusten vuoksi alaa, ja nyt matkailu kärsii työnvoimapulasta. Venäjän hyökkäys Ukrainaan lopetti venäläisten matkailun.

Sota vaikuttaa lisäksi energian hintoihin ja laajasti koko talouteen. Hyökkäyksen jälkeen matkailussa on menty hyvin lyhyisiin varausaikoihin ja sitä kautta enustamisen vaikeuteen.

Lieksassa, johon suurin osa Kolin matkailualueesta kuuluu, majoitusmyynti laski tämän vuoden tammi-elokuussa noin kahdeksan prosenttia verrattuna viime vuoteen ollen 7,6 miljoonaa euroa. Myynti oli kuitenkin huomattavasti suurempaa kuin vuoden 2019 tammi-elokuussa, jolloin majoituksen myynti oli 4,7 miljoonaa euroa eli lähes 40 % alhaisempi kuin tänä vuonna.

Oli ennakoitavissa, että koronarajoitusten poistuminen ulkomaan matkailusta näkyisi kotimaan matkailun kysynnässä. Muita tekijöitä ovat varmasti olleet talouden epävarmuus ja polttoaineiden kallistuminen. Erikoinen huomio kesän matkailusta oli, että viikonloput olivat totuttua hiljaisempia. Tätä selittänee perheiden tapaamiset koronarajoitusten jälkeen sekä hyvin runsas tapahtumatarjonta. Nämähän sijoittuvat yleensä loppuviikon päiville. Tilastojen tarkastelua vaikeuttaa erityisesti korona-ajalle tyypillinen majoituskapasiteetin vaihtelu.

Kolin matkailualueen vetovoima kestää ja tilapäisestä heilahtelusta ei tänä päivänä kannata hermostua. Luottamus alueen matkailuun on kova, siitä osoituksena ovat esimerkiksi Kolin kylän ja Puu-Juuan hotelli-investoinnit. Alueellisessa matkailuorganisaatiossa, Kolin Matkailu Oy:ssä, vastauksena heilahteluun oli lisähenkilön palkkaaminen mat-

kamyntiin. Samaan aikaan myöskään panostuksia markkinointiin ei tulla ainaakaan vähentämään, vaan sitä kohdennetaan aikaisempaa tarkemmin. Uskomekin, että kasvu jatkuu. Ensi vuodesta tulee jälleen kotimaan matkailun huippuvuosi ja ryhmämatkat palaavat koronaa edeltävälle tasolle.

Olemmekin tilanteessa, jossa kasvavan majoituskapasiteetin ja -myynnin myötä haasteena alueella on tekijäpula. Hotellit tarvitsevat monenlaisia osaajia ja niiden saaminen kotimaasta on vaikeaa. Tähän yritykset ovat jo reagoineet tekemällä rekrytointia pitkäjänteisesti ja laajalla alueella. Koliille on ollut vaikea saada työntekijöitä, koska sieltä on puuttunut asuntoja pysyvämpään asumiseen. Tähän helpotusta tuo Area-kodin 14 ennakkomarkkinoinnissa olevaa rivitalo-osaketta Kolin kylän tuntumassa.

Matkailija käyttää rahaa suurin piirtein saman verran majoitukseen kuin muihin palveluihin. Matkailutulon ja alueen vetovoiman kannalta onkin ratkaisevaa, miten paljon on tarjolla matkailijoille kiinnostavaa ohjelmaa ja miten ne ovat tuotteistetut. Alueella on upeita ohjelmapalveluyrityksiä, joilla on hyvin tehtyjä ja usein myös omaperäisiä tuotteita. Matkailumyynnin kasvaessa kapasiteetti ei ole kuitenkaan riittävä, vaan tarvitsemme myös isoille ryhmille päivittäistä ohjelmaa. Tämä ei poista tai kilpaile pienyritysten tuotteiden kanssa – alueen matkailu tarvitsee molempia.

Ilahduttavaa on, että kiinnostus aluetta kohtaan on kasvanut ja tarpeeseen vastataan myös koulutusta lisäämällä. Riverian erä- ja luonto-oppaiden koulutus alkoi elokuussa Koliilla. Opinnot aloitti 13 opiskelijaa. Uskon, että heille löytyy alueelta myös työpaikkoja!

Veli Lyytikäinen
toimitusjohtaja
Kolin Matkailu Oy

POHJOIS-KARJALAN
KAUPPAKAMARI

Julkaisija: Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Päätoimittaja: Sami Tolvanen

Graafinen suunnittelu ja taitto: Laura Jussila

Aineistojen käsittely, taulukot ja kuvat:
Kimmo Niiranen

Tilastoaineisto: Tilastokeskus,
Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

Kuvat: Jusa Hämäläinen kanssi, Jarno Artika s. 2, 8,
Pixabay s. 4, 26, Nordecmeal Oy s. 7,
Pai Kuronen/Liemi&Linssi Oy s. 10-11,
Jyri Keronen s. 12, Shutterstock s. 12-13, 31,
Nature Line Cutlery s. 15, Vatupassi s. 16-18,
Abloy s. 20, Ninni Mähönen s. 22-23,
Petri Pulli/UEF s. 24, VisitKarelia s. 28-29,
Business Joensuu s. 30

Painatus: Grano

Painosmäärä: 1 100 kpl

Ilmestyminen: kaksi kertaa vuodessa

